

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

PATRIA MOORSLEDE (prov. West-Vlaanderen)

BASISRAPPORT – OKTOBER 2011

Auteurs: Gwendy WYNS
Bert ACKE

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

PATRIA MOORSLEDE **(prov. West-Vlaanderen)**

BASISRAPPORT – OKTOBER 2011

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Gwendy WYNS
Bert ACKE

Afdeling Archeologie
Rapport 2011/19

Figuur 1 op schutblad: Algemeen zicht op het onderzoeksterrein vanuit het zuiden.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving

Prospectie

Vergunningsnummer: 2011/274

Datum aanvraag: 15/07//2011

Naam aanvrager: WYNS Gwendy

Naam site: Moorslede, Zesde Jagersstraat

Opdrachtgever:	Vzw Bejaardenzorg Maria Middelaers Pater Lievensstraat 20 8890 Moorslede
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Sam De Decker (Onroerend Erfgoed West- Vlaanderen), Willem Hantson (TERF)
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Gwendy Wyns
Archeologisch team:	Thomas Apers, Maarten Bracke, Christof Vanhoutte
Wetenschappelijke begeleiding:	Willem Hantson (TERF)
Projectcode:	MSPA11
Titel:	Archeologische prospectie Patria Moorslede (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport – oktober 2011.
Rapportnummer:	2011/19
Contact Bert Acke:	E-mail: bert.acke@monument.be GSM: 0485/88 71 16

© Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster
Figuren: Monument Vandekerckhove nv, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	3
1. INHOUDSTAFEL	4
2. INLEIDING	5
3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	6
4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING	8
4.1. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	8
4.2. HISTORISCHE SITUERING	9
5. ONDERZOEKSMETHODE	14
6. RESULTATEN	15
6.1. STRATIGRAFIE	15
6.2. LATE MIDDELEEUWEN	19
6.2.1. <i>Vlak 1</i>	19
6.2.2. <i>Vlak 2</i>	21
6.3. POST-MIDDELEEUWEN	22
6.3.1. <i>Restanten van de pastorie (1604-1894)</i>	22
6.3.2. <i>Restanten van het klooster Ten Bunderen (1894-1914)</i>	30
6.3.3. <i>Versieringselementen van de pastorie en/of het klooster</i>	31
6.3.4. <i>Overige</i>	37
6.3.5. <i>Wereldoorlog I</i>	38
6.3.5. <i>Twee muntschatten uit 1960</i>	42
7. ALGEMEEN BESLUIT	48
8. BIBLIOGRAFIE	50
9. INVENTARIS	51
9.1. INVENTARIS VAN DE SPOREN	51
9.2. INVENTARIS VAN DE VONDSTEN	55
9.3. INVENTARIS VAN DE FOTO'S	56
9.4. INVENTARIS VAN DE TEKENINGEN	58

2. INLEIDING

In het kader van de geplande uitbreiding van het dienstencentrum Patria en de bouw van serviceflats met volledige onderkeldering aan de Zesde Jagersstraat 4-6 te Moorslede (prov. West-Vlaanderen), voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv tussen 16 en 30 augustus 2011 op de site een archeologische prospectie uit. Op de site werden ondermeer de restanten van de oude pastorie van Moorslede verwacht. Het onderzoek gebeurde in opdracht van de bouwheer, de vzw Bejaardenzorg Maria Middelaes, volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door de Intergemeentelijk Onroerend Erfgoeddienst TERF.

In dit basisrapport worden de resultaten van de archeologische prospectie voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische en historische situering van de site en de gebruikte methodologie bij het onderzoek toegelicht. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten. Achteraan zijn de verschillende inventarissen opgenomen: de spoorbeschrijvingen, de vondsteninventaris en conservatiefiches, de foto- en tekeningenlijst. Bij het rapport hoort een DVD met daarop de foto's, de plannen, de veldtekeningen, de digitale versie van deze tekst en de vondsteninventaris.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Johan Scharlaken (vzw Bejaardenzorg Maria Middelaes), Willem Hantson (IOED-TERF), landmetersbureau Verland en grondwerken Vancoillie-Tanghe.

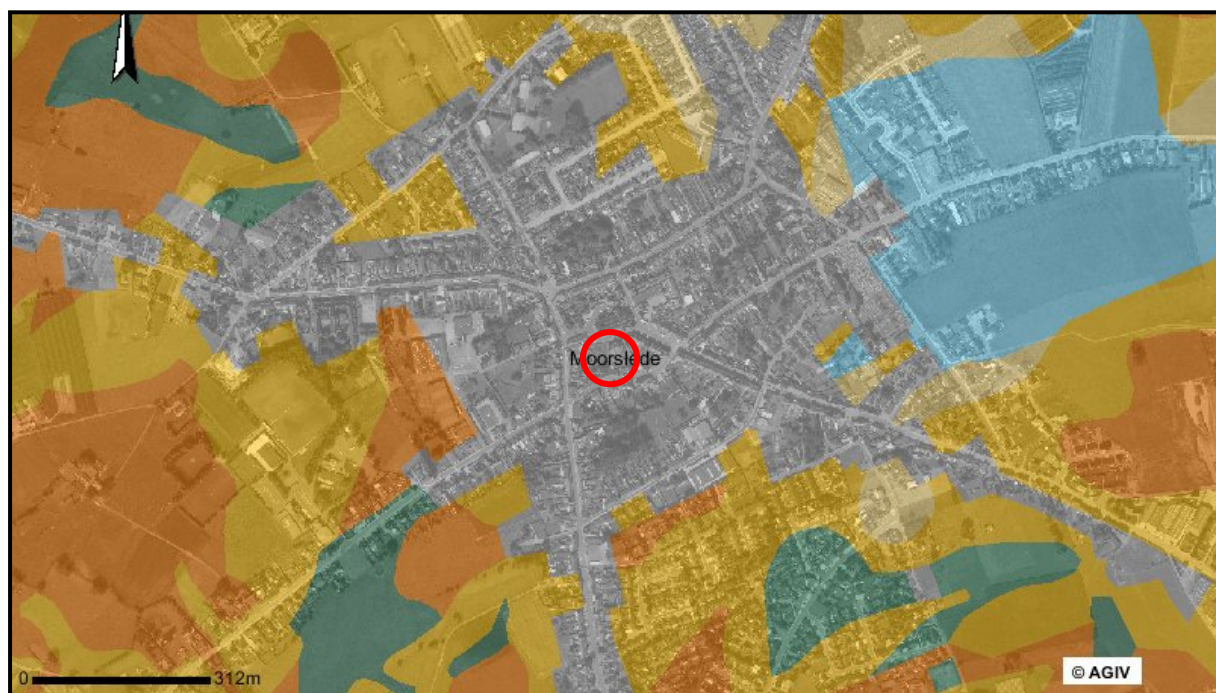
3. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een braakliggend terrein tussen de Kerkstraat en de Zesde Jagersstraat te Moorslede (provincie West-Vlaanderen). Ten noorden van het terrein is de Sint-Martinuskerk gelegen, de huidige pastorie bevindt zich ten oosten ervan. In het zuiden grenst het terrein aan het gemeenschapscentrum Patria, in het westen aan privetuinen.

Op de bodemkaart is het terrein aangeduid als bebouwde zone. De bodems rondom Moorslede variëren van een droge (Pbx_e) en matig droge tot matig natte (PDx_e) licht zandleembodem met onbepaald profiel (lichtgele en gele kleur op figuur 3). De oranje kleur is een natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont aanwezig. De blauwe kleur vertegenwoordigt een Sb_x_e bodem, een droge lemig zandbodem met onbepaald profiel. Een Eep bodem, sterk gleyige kleibodem zonder profiel, is aangeduid in donkergroen.

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be>).

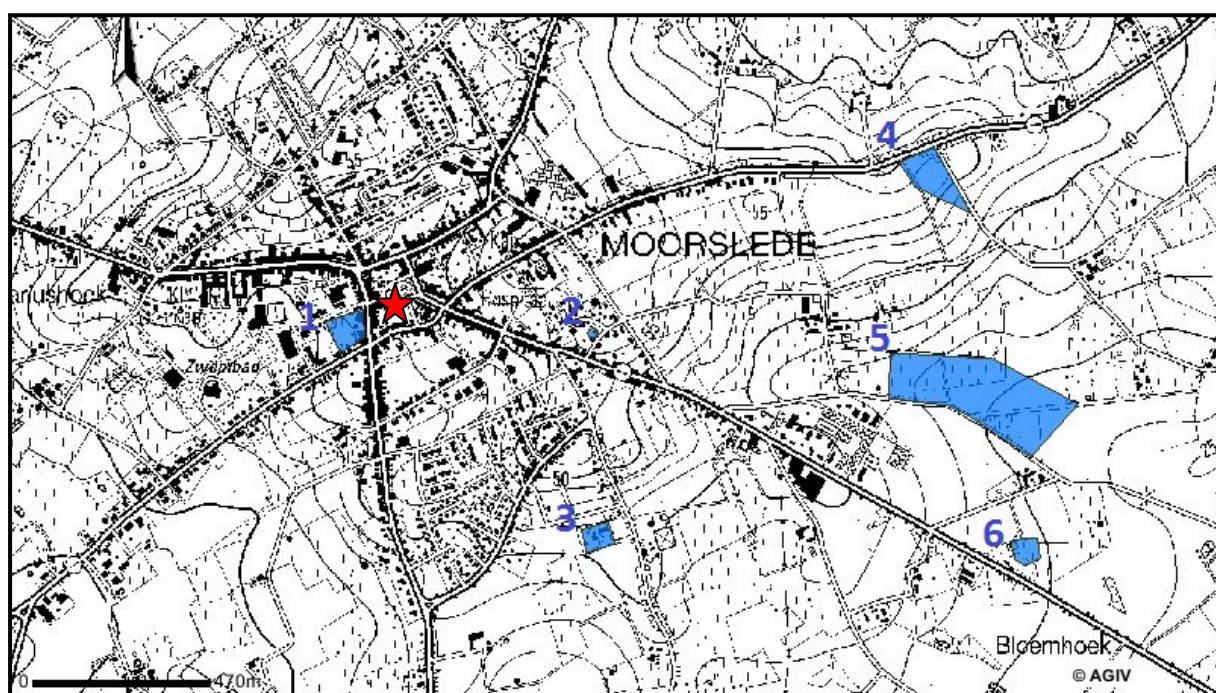

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be>).

4. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE SITUERING

4.1. Archeologische situering

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied werd nog geen archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem verricht. Verder van de dorpskern, meer bepaald ten oosten ervan in de Tuimelarestraat, vond wel reeds een proefsleuvenonderzoek¹ plaats waarbij er een volmiddeleeuwse gracht, relicten uit WOI en de restanten van een café “Het Nachtluchtje” werden aangetroffen (nummer 5 op figuur 4). Buiten het dorpscentrum, in de Dadizeelestraat (nummer 1), de Slypstraat (nummer 3) en de Bruelstraat (nummer 6), bevonden zich enkele sites met walgracht. Ter hoogte van nummer twee bevinden zich de restanten van een veldmolen. Nummer 4 vertegenwoordigt een vondstmelding van een aantal natuurlijke vuurstenen waarvan er één mogelijk een lithisch artefact is.

Figuur 4: Aanduiding van de archeologische vondstlocaties nabij het onderzoeksgebied (rode ster)
(© <http://cai.erfgoed.net>).

¹ HANTSON e.a., 2010.

4.2. Historische situering²

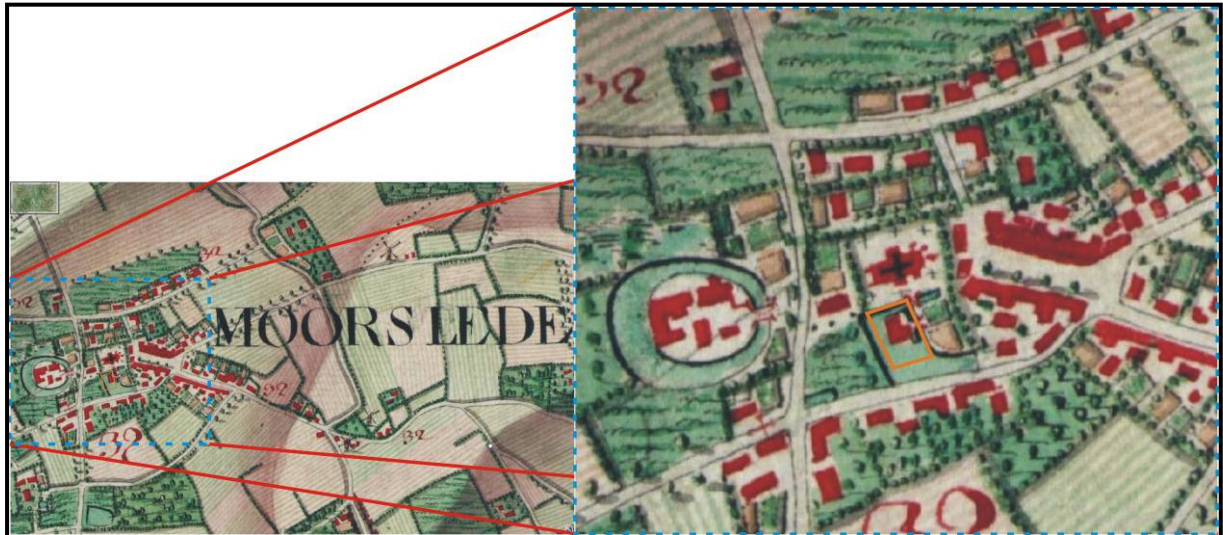
In 1085 wordt Moorslede voor het eerst vermeld in een oorkonde aan de Gentse Sint-Pietersabdij in de naamvermelding van Hermgarth de Morcelede. Vanaf 1188 zou er al een kerk gestaan hebben ter ere van Sint-Martinus. Vanaf 1151 kan men met de vermelding van Henricus dapifer de Morselede al spreken van de heren van Moorslede. Naast parochie is het dorp in deze periode ook een heerlijkheid. Hiernaast zijn ook een omwalde site, een 13de-eeuws klooster en een 14de-eeuwse molen het vermelden waard. Nadien valt de parochie van Moorslede achtereenvolgens onder het bisdom van Ieper (1559), Gent (1801) en Brugge (1834).

Op de onderzoekssite zou er de laatste eeuwen een pastorie gestaan hebben. Deze pastorie wordt pas bij de wederopbouw van de vierde kerk na de Geuzenopstanden voor het eerst vermeld. Het betreft een aantal rekeningen uit 1604 voor de bouw van een nieuwe pastorie. Het is echter niet zeker of deze oudere pastorie op dezelfde locatie werd gebouwd als de latere pastorie die op een aantal cartografische bronnen terug te vinden is. Zowel op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1778 - zie figuur 5), als de atlas van de Buurtwegen (1842, zie figuur 6) en de Poppkaart (1860, zie figuur 7) staat de pastorie afgebeeld ten zuiden van de kerk als een gebouw binnen een omvangrijke waterpartij. In 1894 wordt de pastorie afgebroken voor een uitbreiding van het klooster ten Bunderen met een noordoostelijke vleugel (zie figuur 8). Het resterende deel van het terrein wordt gedempt en krijgt een tuinfunctie.

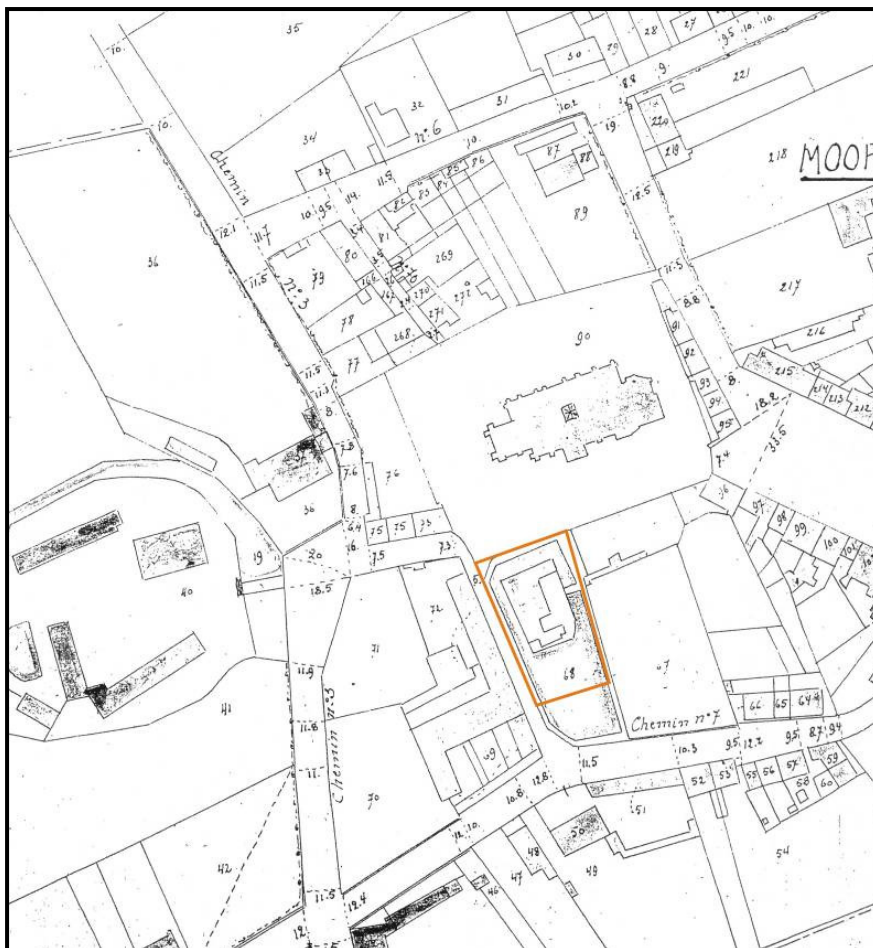
Tijdens Wereldoorlog 1 wordt Moorslede een garnizoensdorp voor de Duitsers. In 1917 vond de slag om Passendale plaats waarbij ook Moorslede het zwaar te verduren kreeg. Heel het dorp, inclusief de Sint-Martinuskerk en het klooster Ten Bunderen werd plat gebombardeerd (zie figuur 9). Eind 1917 kwam het dorp tussen de Duitse Flandern II en III Stellingen te liggen (zie figuur 10). Op 29 september 1918 werd ook Moorslede bevrijd door de geallieerde troepen.

Na Wereldoorlog 1 werd er ten oosten van de oude locatie een nieuwe pastorie opgericht terwijl de rest van het terrein in gebruik bleef als boomgaard en tuin (zie figuur 11).

² Gebaseerd op: BARBAIX 1972, DE KEYSER 2008, HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997, HOUTHAEVE 1993, HOUTHAEVE 1988, LYBEER 2010, LYBEER 2008, VAN DEN WEGHE 1977.

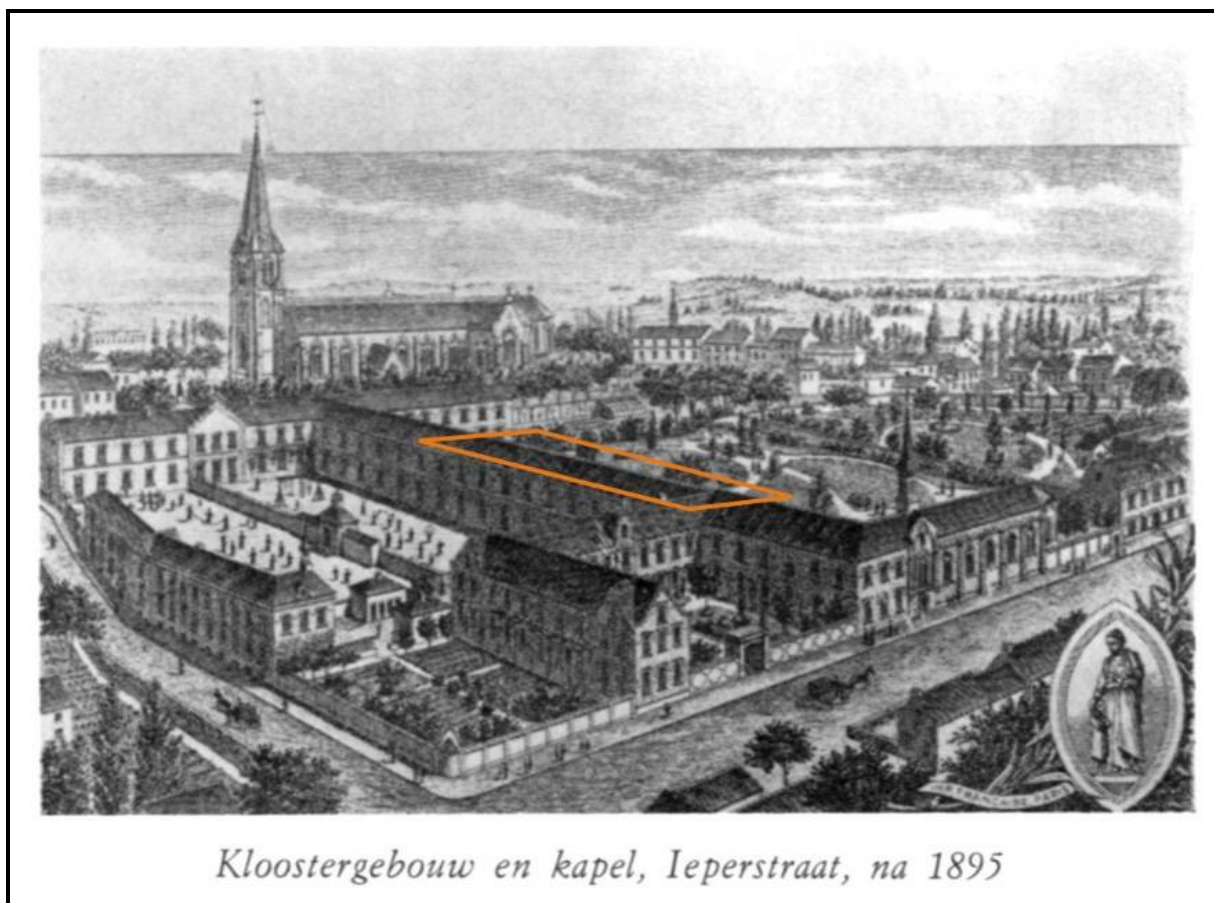
Figuur 5: Moorslede op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met uitsnede van het centrum en aanduiding van het onderzoeksgebied. (© Ferraris, KBR 2011).

Figuur 6: Het centrum van Moorslede op de Buurtatlas (1842), met aanduiding van het onderzoeksgebied (© ABW, GisWest 2011).

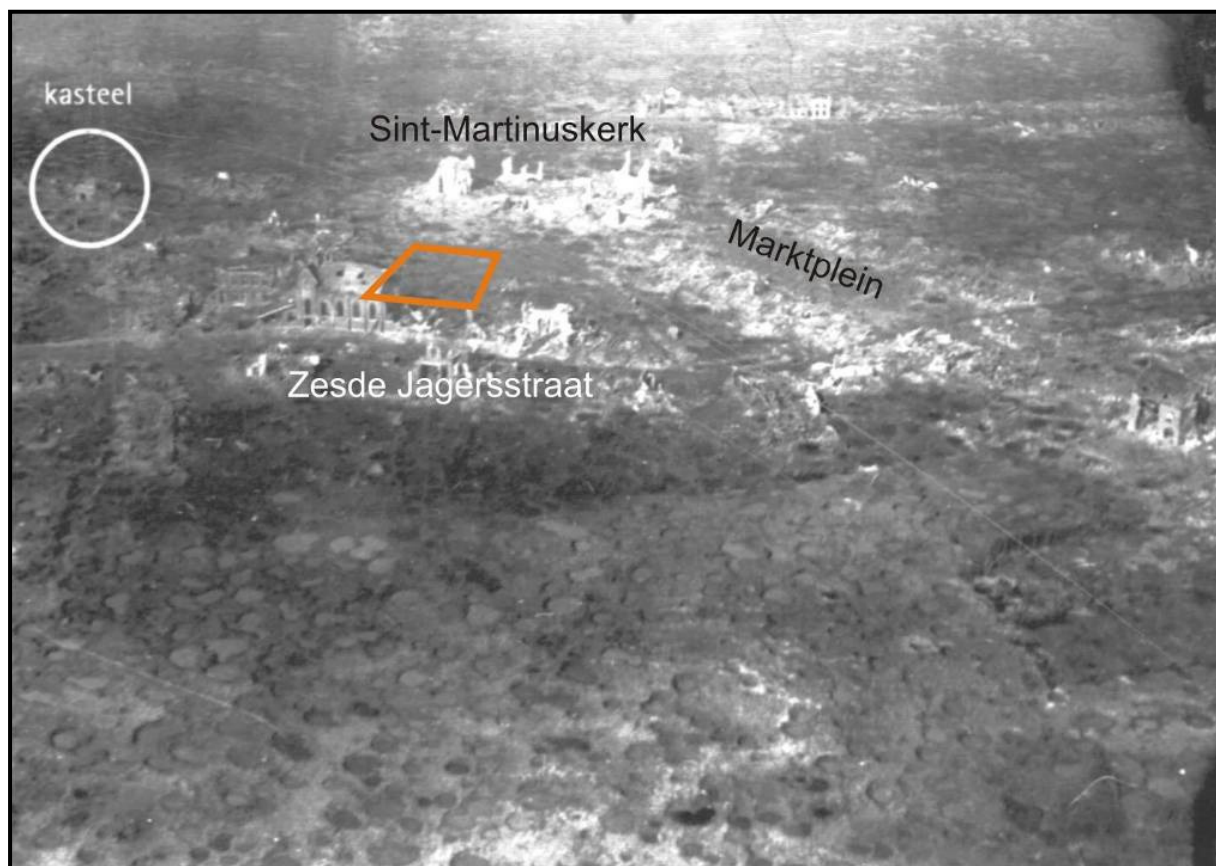

Figuur 7: Het centrum van Moorslede op de kadasterkaart van Popp, met aanduiding van het onderzoeksgebied (© Popp, KBR 2011).

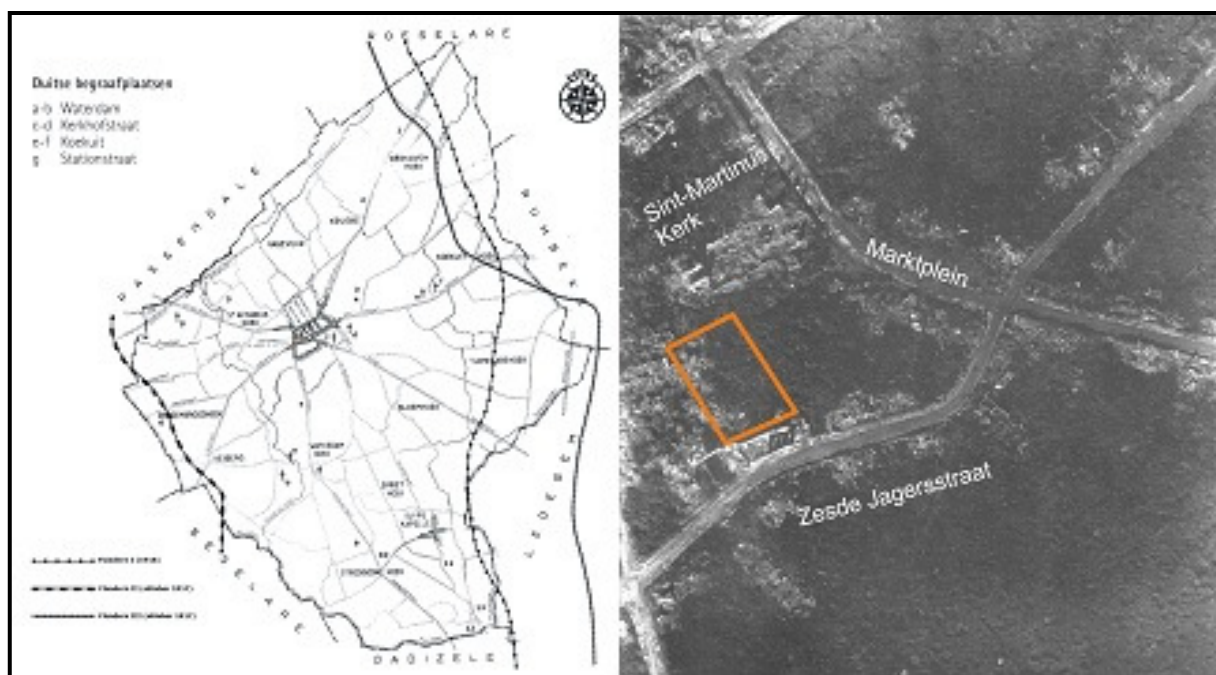

Kloostergebouw en kapel, Ieperstraat, na 1895

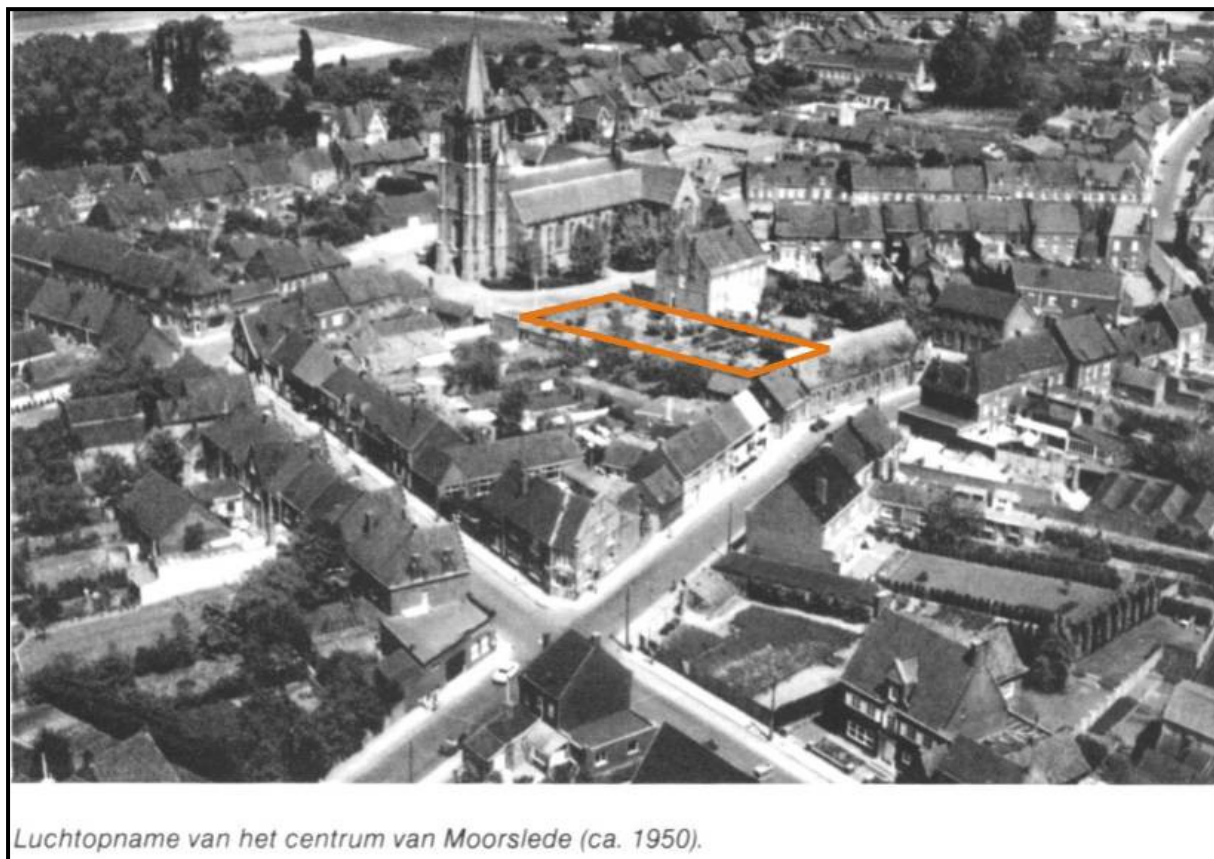
Figuur 8: Ten Bunderen na de laatste uitbreiding anno 1895, met aanduiding van het onderzoeksgebied (© BARBAIX 1972, p. 304).

Figuur 9: Het verwoeste dorpscentrum van Moorslede anno 1918 met aanduiding van het onderzoeksgebied (© LYBEER, 2010, p. 55 fig. 31).

Figuur 10: De Duitse Flandern-Stellingen gedurende 1917-1918 (© LYBEER 2008, p. 10) en een luchtfoto van het dorpscentrum (28-09-1918) met aanduiding van het projectgebied 28 september 1918 (© HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997, p. 225).

Figuur 11: Het dorpscentrum van Moorslede anno 1950, met aanduiding van het onderzoeksgebied
(© HOUTHAEVE, 1993, p. 6).

5. ONDERZOEKSMETHODE

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de bepalingen in de bijzondere voorschriften.³ Tijdens het veldwerk vond er op zeer regelmatige basis overleg plaats tussen de uitvoerders en Willem Hantson van IOED-TERF.

Voor de registratie van de sporen en het benoemen van de foto's werd de benaming MSPA11 (MoorSlede PATria 2011) gebruikt. In het onderzoeksgebied werden 2 parallelle sleuven over de lengte van het terrein aangelegd. Elke sleuf was ongeveer twee kraanbakken breed. Na de aanleg van deze twee sleuven werd er besloten om deze plaatselijk uit te breiden met een bijkomende uitgraving van ongeveer twee kraanbakken breed. Zowel sporen als profielen werden doorlopend genummerd.

Het onderzoeksvlak werd afgegraven door een 13-tonskraan met platte graafbak. De afgegraven aarde werd tussen en naast de sleuven gestockeerd. Na het aanleggen van het opgravingsvlak werden het vlak, de muren en grondsporen opgeschoond, gefotografeerd en beschreven. Alle sporen, alsook de sleufwanden en de hoogtes van het opgravingsvlak werden door een beëdigd landmeter opgemeten. Coupes en profielen werden op 1:20 ingetekend. Vondsten werden per spoor verzameld en voorzien van een bijhorende fiche met vermelding van spoor- en inventarisnummer, met daarbij een korte beschrijving van het materiaal. Tijdens de verwerking werd het materiaal gewassen, gedroogd en gedetermineerd. Enkele sporen werden gecoupeerd om een beter zicht op de bewaarde diepte, mogelijke functie en datering te krijgen. Deze werden nadien volledig opgegraven teneinde zoveel mogelijk dateerbaar materiaal te recupereren.

In elke sleuf werden één of meerdere, al naargelang de verschillende bodemopbouw, profielen aangelegd en geregistreerd.

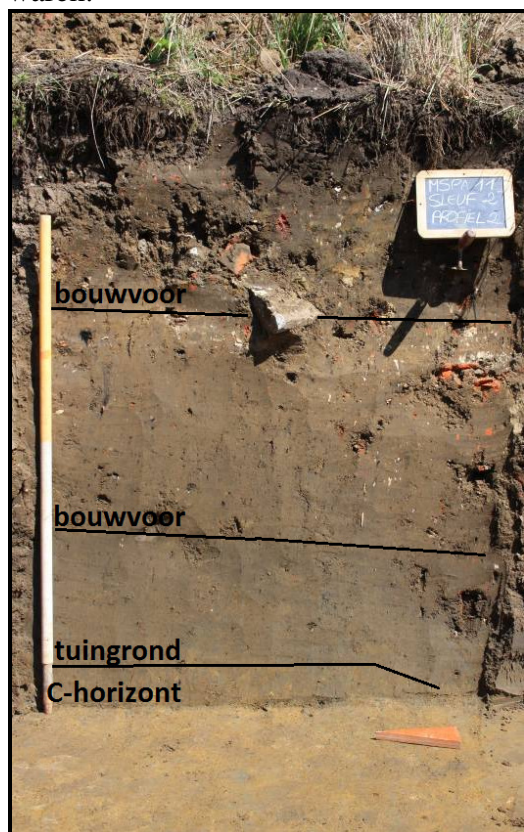
³ X, s.a.

6. RESULTATEN

Voor de situering van de verschillende sporen wordt verwezen naar het algemene grondplan op het bijgevoegde uitvouwblad.

6.1. Stratigrafie

Slechts op 1 plek in de sleuven was de originele stratigrafie onverstoord (zie figuur 12). Bovenaan wordt het profiel afgesloten door de donkerbruine recente bouwvoor waarin zich nog zeer veel puinafval bevindt. Hieronder is een 50cm dikke oudere donkerbruine bouwvoor te zien die nog een aanzienlijke hoeveelheid houtskool en baksteenspikkels tot -brokjes bevat. Onder deze laag bevindt zich een 30cm dikke eerder donkergrijze laag die nog tamelijk veel houtskoolspikkels bevat. Deze kan als een laatmiddeleeuwse tuinlaag geïnterpreteerd worden, vlak 1 werd hierin aangelegd. Hierin werden tijdens het afgraven naar vlak 2 zeer veel aardewerkfragmenten aangetroffen wat toelaat deze laag, en bijgevolg ook de sporen die zich hieronder bevinden, zeer nauwkeurig te dateren. Meerbepaald gaat het om lokaal grijs aardewerk, rood geglazuurd aardewerk en enkele intrusieve fragmenten hoogversierd aardewerk (zie figuur 13). In het vormenspectrum konden onder meer kannen/kruiken en kommen in lokaal grijs aardewerk (zie figuren 14, 15 en 16) en grapes, steelpannen en kommen in rood geglazuurd aardewerk (figuur 17 en 18) herkend worden. Onderaan is de donkergeelbruine C-horizont zichtbaar waarin vlak 2 werd aangelegd. Hoewel beide sleuven sterk verstoord waren door bomkraters uit WOI kon in beide sleuven tussen de funderingsmuren van de pastorie twee opeenvolgende vlakken aangelegd worden. Deze vlakken bevonden zich respectievelijk op een gemiddelde diepte van +43,15m TAW en +42,96m TAW, waarbij in beide vlakken een aantal laatmiddeleeuwse sporen aanwezig waren.

Figuur 12: Algemene opbouw van de stratigrafie in het onderzoeksgebied, profiel 2 sleuf 2.

Figuur 13: 2 bodem- en 2 wandfragmenten hoogversierd aardewerk (intrusief).

Figuur 14: Randfragmenten grijs aardewerk, afkomstig van kannen/kruiken en kommen (bovenste 5 fragmenten kunnen in elkaar gepast worden).

Figuur 15: Bodemfragmenten in lokaal grijs aardewerk, platte bodem.

Figuur 16: Rand/oorfragmenten in lokaal grijs aardewerk, afkomstig van kannen/kruiken.

Figuur 17: Oorfragmenten en steel in rood geglazuurd aardewerk, afkomstig van een grape (onder) en steelpan (boven).

Figuur 18: Bodemfragmenten in rood geglazuurd aardewerk, bodem met ingeknepen standvinnen (links) en platte bodem (rechts).

6.2. Late Middeleeuwen

6.2.1. Vlak 1

In het eerste vlak werden enkel in sleuf 1 een aantal laatmiddeleeuwse sporen aangetroffen. Sporen S22, S23 en S24 liggen op eenzelfde lijn met een tussenafstand van 1,2m (zie figuur 19). Ze hebben allen een vierkante vorm van 40 x 40cm en zijn opgebouwd uit losse brokken ijzerzandsteen en silex (zie figuur 20). In doorsnede bestonden deze uit een losse opeenstapeling van ruwe onbewerkte brokken waartussen zich een zandige beige specie bevond die waarschijnlijk als een soort mortel dienst deed (zie figuur 21). Ze waren nog een 30cm diep bewaard. Hoewel een dragende of steunende functie niet uit de stapeling van de brokken af te leiden is, wijst de mortelachtige specie toch op een zeker bouwelement. Mogelijk gaat het hier om drie ijzerzandstenen funderingen voor sokkels van zuilen of pilaren die vóór de 17de-eeuwse pastorie te dateren zijn. Bij een uitbreiding van sleuf 1 ten oosten van deze sporen bleek dat mogelijke oostelijke tegenhangers van deze sporen verstoord waren door een bomkrater.

Figuur 19: Sporen S22, S23 en S24 in grondvlak.

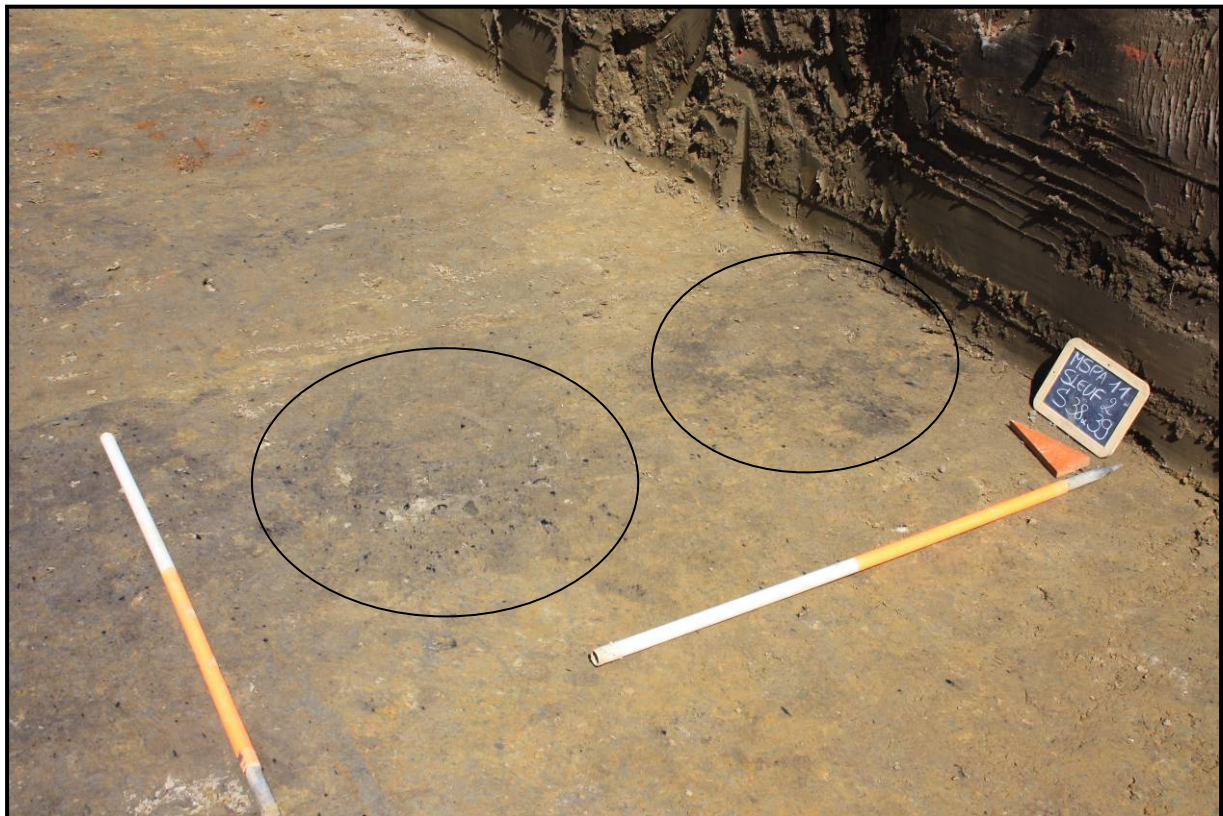
Figuur 20: Spoor S23 in grondvlak.

Figuur 21: S24 in doorsnede.

6.2.2. Vlak 2

Vanwege de afwezigheid van oudere sporen in vlak 1 werd er in sleuf 2 meteen een tweede vlak aangelegd. Onder de donkergrijze tuinlaag bevond zich de lichtgeelbruine C-horizont waarin naast de alomtegenwoordige bomputten een aantal laatmiddeleeuwse sporen zichtbaar waren. Meerbepaald gaat het om sporen S38 en S39 die als ronde kuilen geïnterpreteerd kunnen worden (zie figuur 22). Ze hebben een donkergrijze kleur en bevatten tamelijk veel houtskoolspikkels en brokjes. Vanwege de hevige regenval en wateroverlast konden deze echter niet meer gecoupeerd worden. Een uitbreiding ten westen van sleuf 2 leverde buiten enkele bomputten geen oudere sporen op.

Figuur 22: Sporen S38 en S39 in grondvlak.

6.3. Post-Middeleeuwen

6.3.1. Restanten van de pastorie (1604-1894)

De meerderheid van de aangetroffen sporen behoren toe aan de funderingen, kelder of walgracht van de in oorsprong 17de-eeuwse pastorie. De buitenmuur van de pastorie wordt gevormd door de sporen S6, S8, S18, S36 en S43 waarbij S6 en S8 tegelijk de muren van de kelder vormen. Sporen S44 en S45 vormen funderingen van enkele binnenmuren. De funderingsmuren zijn opgebouwd uit bakstenen met verschillende formaten geplaatst in een wildverband en gevat in een bruine zachte kalkmortel met kalkstippen. De westelijke buitenmuur is gedeeltelijk verstoord en verzet door een bominslag uit WO I. Langs de binnenzijde van deze muur bevonden zich 4 steunberen op ongelijke intervallen (zie figuur 24). Deze bestonden uit dezelfde bakstenen en mortel en waren op eenzelfde manier opgebouwd als de buitenmuur. Tussen twee van deze steunberen waren nog resten van pleisterwerk aanwezig (zie figuur 25). Op deze plek moet zich dus een (verlaagd) vloerniveau, waarschijnlijk toebehorend aan een spender onder een trap, bevonden hebben dat zich op een hoogte van +43,01m TAW bevond. In de voegen van deze buitenmuur, tussen de mortel, bevond zich een munt die bijgevolg deze muur en de pastorie tamelijk exact dateert. Het betreft een munt van Ferdinand van Beieren, geslagen in Luik in het jaar 1614 (zie figuren 26 en 27). Op de voorzijde is een gekroond wapenschild en het opschrift FERDINAND.ELEC.COL.EP.LEO zichtbaar. Drie gekroonde wapenschildjes, het jaartal 1614 en het opschrift MAR.FRANCHI.COMES.DE.HORNE sieren de keerzijde.

De kelder bevindt zich in het noordoostelijke deel van de pastorie en omvat de sporen S6, S7 en S8 waarbij S6 en S8 ook deel uitmaken van de buitenmuur (zie figuur 28). Langs de binnenzijde van deze ruimte was nog witte bepleistering bewaard. Sporen S7 en S42 zijn muurtjes die koud tegen sporen S6 en S8 waren aangebouwd (zie figuur 29). Terwijl spoor 7 op een puinfundering rustte was spoor 42 koud op de vloer opgebouwd. Ze bestaan uit bakstenen van 22,0 x 10,5 x 4,5cm gevat in een zachte lichtbruine kalkmortel met kalkstippen in een staand verband. Op +42,99m TAW bevond zich de keldervloer, deze bestond uit bakstenen van formaat 21,0 x 10,0 x 4,0cm in een onduidelijk verband. Ter hoogte van spoor 7 wordt deze vloer onderbroken voor een puinfundering en afgeboord met verticaal geplaatste bakstenen.

Figuur 24: Zicht op de funderingen van de westelijke buitenmuur van de pastorie met steunberen langs de binnenkant. Het noorden bevindt zich bovenaan de foto.

Figuur 25: Resten van pleisterwerk op de westelijke buitenmuur van de pastorie.

Figuur 26: Voorzijde munt uit 1614, na reiniging.

Figuur 27: Achterzijde munt uit 1614, na reiniging.

Figuur 28: Zicht vanuit het zuidoosten op de kelder van de pastorie.

Figuur 29: Zicht op de bakstenen keldervloer.

Rondom de pastorie bevond zich de walgracht. Ook deze werd teruggevonden tijdens het proefsleuvenonderzoek, meer bepaald gaat het om sporen S2-S5, S14 en S46. In het grondvlak bestond de gracht uit een donkergele zandige laag. Om de stratigrafie van de walgracht te onderzoeken werd er geopteerd voor een profielput in de zuidwestelijke hoek van het terrein. Hierbij werd duidelijk dat de gracht hier tot ongeveer 2m onder het maaiveld bewaard was. De opvulling van de gracht bestond uit een donkergeel zandig pakket, dat ook in grondvlak zichtbaar was, waaronder zich een donkergrijsblauw pakket bevond (zie figuur 35). Beide kunnen als dempingspakketten beschouwd worden. In laatstgenoemde pakket bevonden zich fragmenten van wit industrieel aardewerk (zie figuur 30), groene gedraaide glazen flessen (zie figuur 31) en halsfragmenten van wit glas (zie figuur 32) waardoor geconcludeerd kan worden dat deze walgracht ten vroegste circa 1900 gedempt werd. Onder deze lagen bevond zich een zeer dun zwart humeus laagje van de gebruiksfase. Hieruit blijkt dat gedurende de gebruiksfase deze gracht veelvuldig geruimd is geweest, wat ook niet verwonderlijk is gezien de dichte nabijheid van bewoning. Vlak naast deze gracht, in het noorden en het zuiden, bevonden zich twee kademuren: sporen S1, S37 en S40. Spoor 1 vormt de noordelijke kademuur en bestond uit een verbredende muur opgebouwd uit bakstenen met variërend formaat in een wildverband gevat in een grijze cementmortel. Bovenop deze constructie bevond zich nog een uitspringende rij stenen in een kops verband (zie figuur 33). Terwijl spoor 1 volledig bewaard was en nog zeer duidelijk de opbouw van kademuur had, zijn sporen S37 en S40 hier nog slechts restanten van. Deze vormden de zuidelijke kademuur waarachter zich de walgracht bevond (zie figuur 34).

Figuur 30: 19de-20ste-eeuws aardewerk afkomstig uit de opvulling van de walgracht.

Figuur 31: Hals- en bodemfragmenten van groen gedraaid glas.

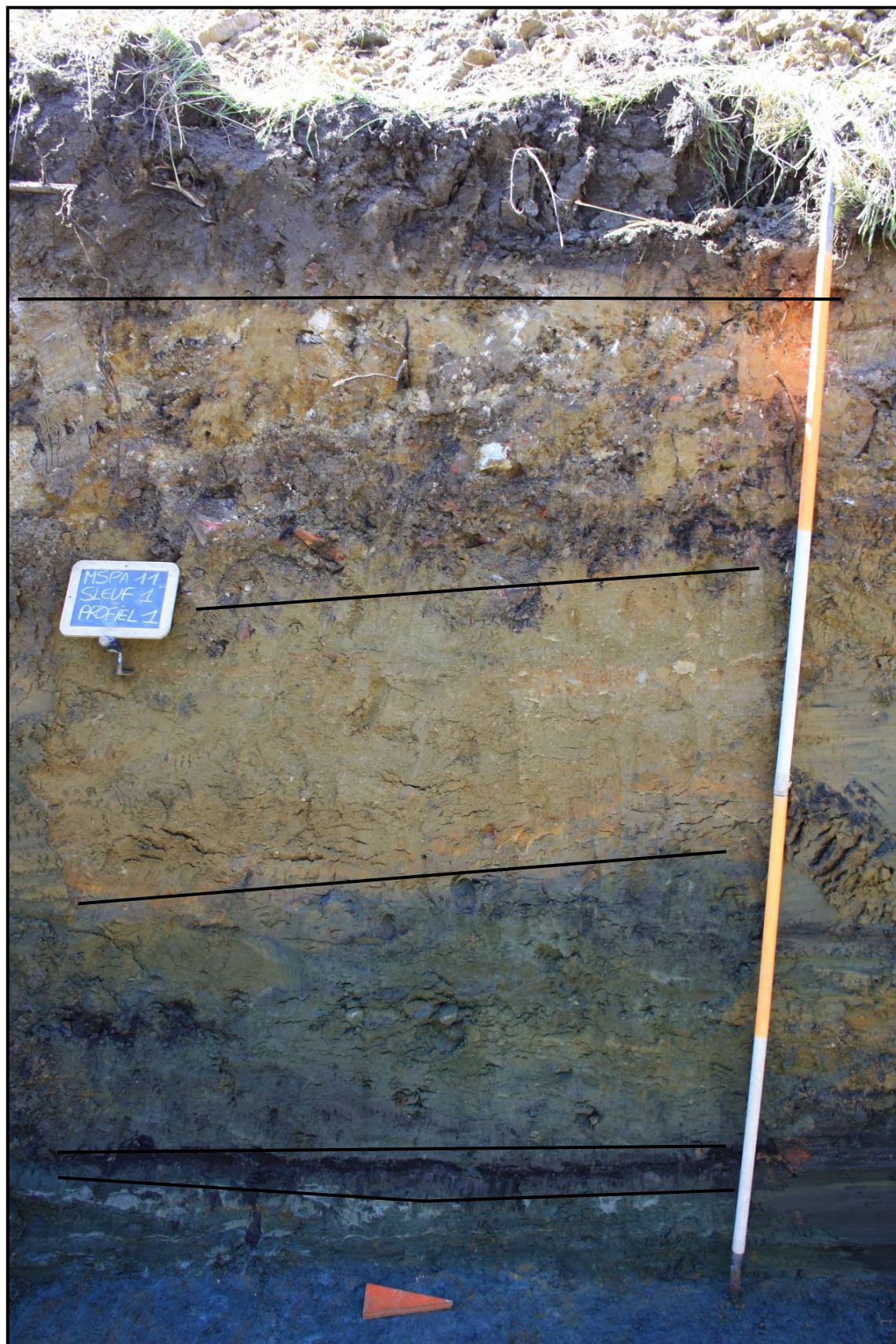
Figuur 32: Halsfragmenten van wit glas.

Figuur 33: Zicht op de noordelijke kademuur van de pastorij.

Figuur 34: Zicht op de zuidelijke kademuur van de pastorij.

Figuur 35: Profiel 1 van sleuf 1 waarbij de stratigrafie van de walgracht zeer duidelijk zichtbaar is.

6.3.2. Restanten van het klooster Ten Bunderen (1894-1914)

In de noordwestelijke hoek van het terrein werden nog funderingsresten van het laat 19de-20ste-eeuwse klooster aangetroffen (zie figuur 36). Het gaat om drie restanten van funderingen die de spoornummers S15, S16 en S17 kregen. Spoor S15 werd gedeeltelijk verstoord door een bomkrater uit WOI. Het geheel van funderingsmuren is oost-west georiënteerd en ligt parallel met de achterliggende straten. Sporen S15 en S17 zijn twee oost-west georiënteerde funderingsrestanten waaronder zich nog een puinfundering bevindt. Beide funderingsmuren zijn opgebouwd uit bakstenen van verschillende formaten in een wildverband gevat in een witte cementmortel (zie figuur 37). Ook spoor S16 kent eenzelfde opbouw, maar is noord-zuid georiënteerd. De drie funderingsmuren werden tegen elkaar aan gebouwd en staan niet in verband.

Figuur 36: Zicht op funderingsrestanten van het klooster Ten Bunderen.

Figuur 37: Opbouw van muurfunderingen van het klooster Ten Bunderen.

6.3.3. Versieringselementen van de pastorij en/of het klooster

Als laatste dienen nog enkele versieringselementen vermeld te worden die zich in spoor S12 bevonden. Hoogstwaarschijnlijk zijn deze afkomstig van de pastorij of het klooster. Het gaat om enkele natuurstenen vensterbogen (zie figuur 38), vergulde marmeren vensterbogen (zie figuur 39), (vergulde) gipsen hoeksteenversieringen (zie figuur 40), marmeren en arduinen vloer- en of wandtegels. In dit puinpakket bevonden zich tenslotte nog 2 fragmenten van een gipsen beeld, waarschijnlijk Jezus voorstellend. De fragmenten tonen een deel van een gewaad met mouwen en enkele golvende haarlokken (zie figuur 46). Volgens verscheidene bronnen stond er aan de straatkant van een klooster een dergelijk beeld opgesteld. Een ander stond aan de binnenzijde van het klooster. In de jaren '90 werd dit beeld in een privé tuin teruggevonden en het staat tegenwoordig weer aan de kerk (zie figuur 47). Hiernaast dienen ook nog een groot aantal stukken vensterglas, waarvan enkele met beschildering (zie figuur 41) en een aantal in geometrische vormen (zie figuur 42), een aantal gefragmenteerde drinkglazen (zie figuur 43), meerdere fragmenten van uienflessen (zie figuur 44 en 45) en fragmenten van doorboorde leistenen vermeld te worden. Deze dateren waarschijnlijk uit de 17-18de eeuw en behoren tot de materiële cultuur die aan de vroegste pastorij toegeschreven kan worden.

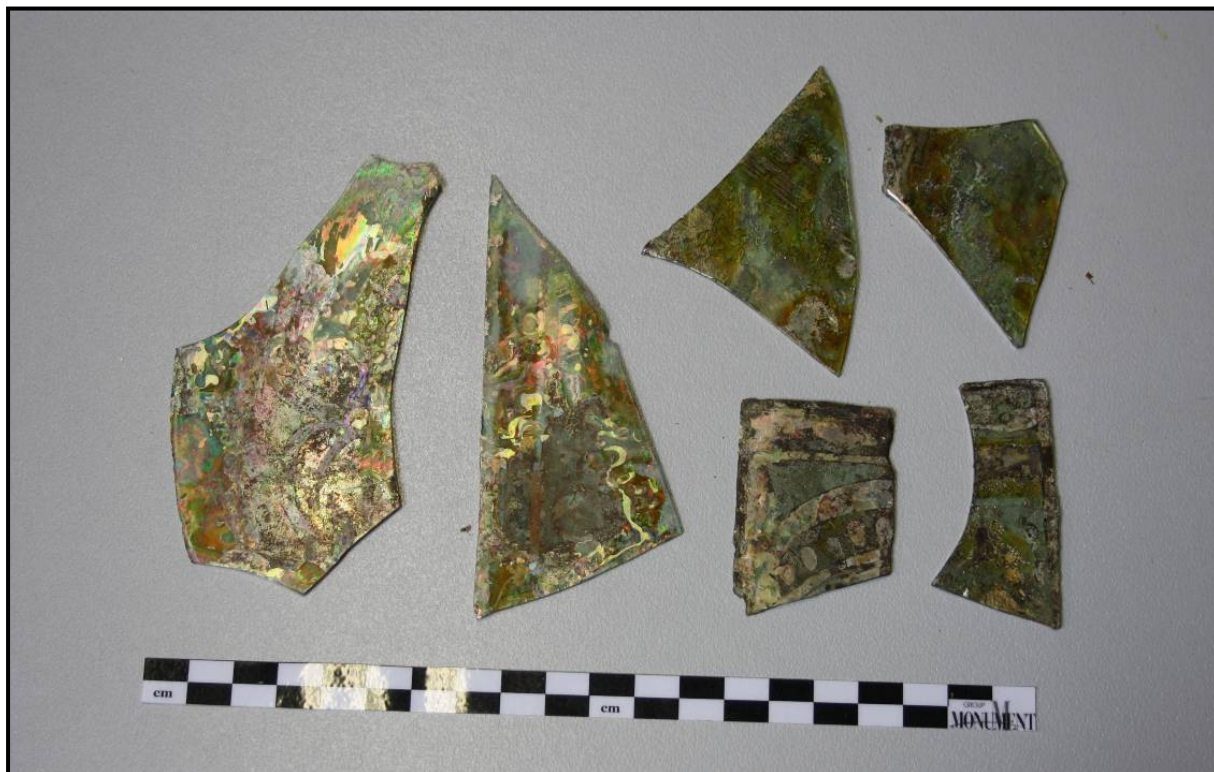
Figuur 38: Natuurstenen vensterbogen.

Figuur 39: Vergulde marmeren sierplaat.

Figuur 40: Vergulde gipsen hoeksteenversieringen.

Figuur 41: Enkele fragmenten beschilderd glas.

Figuur 42: Enkele fragmenten vensterglas in geometrische figuren.

Figuur 43: Drinkglazen.

Figuur 44: Enkele bodems van uienflessen.

Figuur 45: Enkele halzen van uienflessen.

Figuur 46: voorkant (links) en achterkant (rechts) van het gipsen (Maria)beeld .

Figuur 47: Het Mariabeeld aan de kerk van Moorslede.

6.3.4. Overige

Sporen S27 en S28 kunnen als kuilen geïnterpreteerd worden. Spoor S27 heeft een donkerbruine vulling en bevatte vrij veel spikkels en brokjes houtskool. Het bevatte echter geen dateerbaar materiaal. Spoor S28 bestaat uit een donkerbruine vulling die tamelijk veel baksteen en houtskoolspikkels bevat. Dankzij enkele aardewerkfragmenten kon deze kuil wel gedateerd worden. Meerbepaald gaat het om een aantal polychroom versierde Westerwald wandfragmenten (zie figuur 48) en twee wandfragmenten Werra-aardewerk (zie figuur 49) die in de 17de eeuw gedateerd kunnen worden.

Figuur 48: Polychroom versierd fragment Westerwaldsteengoed.

Figuur 49: Wandfragment Werra-aardewerk.

6.3.5. Wereldoorlog 1

Ook Wereldoorlog 1 liet zijn sporen na in het onderzoekgebied. Niet alleen werden enkele muren van de pastorie en het klooster verstoord en/of verzet door de impact van de bombardementen, er werden minstens zes bomputten geregistreerd: sporen S10-S13, S30-S31, S47-S49 en S54-S55 (zie figuur 50). De meeste werden na de oorlog opgevuld met puin, enkele bevatten niet enkel puin maar ook gedumpte explosieven. In totaal werden in zulke opgevulde bomputten een 140-tal Duitse handsteelgranaten gevonden, in enkele gevallen samen met bijhorende ontstekersdoosjes. Allen behoorden tot hetzelfde model: Model 1917 (M17); 5,5 sekunden. Dit model bestaat uit een houten steel waarop “5,5 sek ELB⁴” ingekerfd is waaraan een ijzeren pot met ontstekingsmechanisme en kruit bevestigd is (zie figuren 51-53). Door middel van een riemhaak konden ze aan een riem gehangen worden. De bijhorende ontstekersdoosjes bestaan uit een houten blok omhuld met zink waarin de ontstekers per 12 verpakt werden. Deze granaten waren per 24 verpakt in houten kisten met ijzeren handvaten. Van deze kisten werden enkel de ijzeren handvaten teruggevonden. Naast de gedumpte munitie werden in de kuilen ook nog een fragment van een filter van een Duits gasmasker en een Duitse bier- of wijnfles teruggevonden.

Spoor S47 is een kuil die waarschijnlijk van net na Wereldoorlog 1 dateert. Hierin bevonden zich een aantal niet afgevuurde kogelhulzen, drie volledige kogels, een veldfles, enkele drinkglazen, 3 wijnflessen, een fragment van een olielamp en een deksel van een soepterrine.

In de sleufwand van sleuf 2 werd een obuskop van een Britse 4,5 duim teruggevonden (zie figuur 54). Deze was nog *in situ* bewaard en is afgeschoten vanuit noordwestelijke richting, de streek rond Passendale. Naast de grondsporen wijzen ook een aantal fragmenten van drijfbanden en verscheidene obusfragmenten (18ponder schrapnel, 18ponder HE⁵, 4,5 duim HE, 4,5 duim schrapnel, 60ponder, 8duim) erop dat deze streek, en hierbij ook het onderzoeksgebied, zeer sterk gebombardeerd geweest is tijdens WO 1.

Verder werden op de zandberg een aantal Duitse Mauserkogels van type 7,92mm, een bijhorende clip en een ontsteker van een Duitse obus (een Granat Zünder 04 uit 1918) gevonden.

⁴ ELB verwijst naar de Duitse fabricageplaats.

⁵ HE: High Explosive.

Figuur 50: Overzicht van de verschillende bomputten in vlak 1 van sleuf 2.

Figuur 51: Enkele Duitse handsteelgranaten van WO I afkomstig uit verscheidene opgevulde bomputten.

Figuur 52: Duitse handsteelgranaat met resten van de houten steel en het inwendige onstekingsmechanisme.

Figuur 53: Houten steel van Duitse handsteelgranaat met inkerving (SEK ELB).

Figuur 54: Obuskop in sleufwand van sleuf 2.

6.3.5. Twee muntschatten uit 1960

Tijdens het uitgraven van sleuf 1 werden in de teelaarde twee naoorlogse muntschatten ontdekt die in de jaren 1960 begraven zijn.⁶ Volgens een mondelinge getuigenis gaat het om ontwaard en buitenlands geld verkregen tijdens de offerande van misvieringen. De tuinman van de pastoor, een muntverzamelaar, mocht hieruit de interessante muntstukken voor zijn verzameling sorteren en kreeg de opdracht de resterende nadien te begraven in de tuin van de pastorie. Als de samenstelling van de muntschatten en meer bepaald de omlooptijd van de munten bekeken word, bevestigen deze het verhaal. Al de munten van Belgische herkomst, op één na, waren niet meer in omloop in de jaren '60 en waren derhalve nutteloos geworden om nog betalingen mee uit te voeren. Hun laatste bestemming werd dus de collectebus van de parochie van Moorslede en naderhand de tuin van de pastorie. Dit lijkt geenszins een uniek fenomeen te zijn, ook in Bever werd in de pastoretuin een muntdepot van ontwaard en vreemd geld teruggevonden.⁷

Figuur 55: Muntschat 1, 10 cent type Michaux.

⁶ Mondelinge getuigenis van inwoner van Moorslede tijdens de rondleiding op de opgraving.

⁷ BEECKMANS, 2010.

Figuur 56: Muntschat 2, 10 cent type Jaspers.

Muntschat 1:

Land van herkomst	Waarde	Type	Materiaal	In omloop	Aantal
België	10 cent	Michaux	koper-nikkel	14/03/1910-29/12/1955	1978
België	5 cent	Michaux	koper-nikkel	14/03/1910-29/12/1955	34
België	10 cent	Jespers	koper-zink-nikkel	10/11/1938-29/12/1955	227
België	10 cent	Jespers	zink	10/06/1941-29/12/1955	627
België	1 frank	Bonnetain	nikkel	32/12/1921-24/01/1949	5
België	50 cent	Bonnetain	nikkel	32/12/1921-08/05/1953	2
België	1 frank	Wynants	nikkel	10/11/1938-12/08/1952	9
België	1 frank	Devreese	zilver	30/06/1910-30/07/1932	1
België	5 cent	Jespers	zink	10/06/1941-29/12/1955	8
België	1 frank	Rau	zink	18/09/1941-12/08/1951	5
België	5 frank	Rau	zink	30/12/1946-18/01/1951	6
België	2 cent	/	koper	07/10/1910-07/05/1953	1
België	5 cent	/	koper	?	1
België	1 frank	Ceres	koper-nikkel	15/10/1948-?	1
België	20 cent	Mijnwerker	monetair brons	16/10/1951-01/10/1970	1
Totaal:					2906
Frankrijk	5 centiem	Lindauer	nikkel	/	1
Frankrijk	10 centiem	Lindauer	nikkel	/	1
Frankrijk	25 centiem	Lindauer	nikkel	/	5
Frankrijk	50 centiem	Morlon	brons-aluminium	/	1
Frankrijk	100 frank	Cochet	koper-nikkel	/	1
Nederland	1 cent	Willem I	brons	/	1
	10 cent	Juliana	nikkel	/	1
Duitse rijk	1 pfennig	/	koper-nikkel	/	1
Derde rijk	5 pfennig	/	zink	Wereldoorlog 2	1
Totaal:					13
Onbepaald:					1
Totaal:					2920

Muntschat 2:

Land van herkomst	Waarde	Type	Materiaal	In omloop	Aantal
België	2 cent	/	koper	05/06/1832-?	1
België	2 cent	/	koper	27/03/1869-?	2
België	2 cent	/	koper	07/10/1910-07/05/1953	9
België	5 cent	Michaux	koper-nikkel	14/03/1910-29/12/1955	56
België	10 cent	Michaux	koper-nikkel	14/03/1910-29/12/1955	213
België	50 cent	Bonnetain	nikkel	31/12/1921-08/05/1953	58
België	1 frank	Bonnetain	nikkel	31/12/1921-24/01/1949	53
België	1 frank	Wynants	nikkel	10/11/1938-12/08/1952	60
België	10 cent	Duitse bezetting	zink	07/08/1915-13/07/1922	1
België	50 cent	Duitse bezetting	zink	20/12/1917-13/07/1922	1
België	5 cent	Jespers	zink	10/06/1941-29/12/1955	16
België	10 cent	Jespers	zink	10/06/1941-29/12/1955	1047
België	25 cent	Jespers	zink	10/06/1941-?	7
België	1 frank	Rau	zink	18/09/1941-12/08/1952	88
België	5 frank	Rau	zink	30/12/1946-18/01/1951	13
België	5 cent	Jespers	koper-zink-nikkel	10/11/1938-29/12/1955	2
België	10 cent	Jespers	koper-zink-nikkel	10/11/1938-29/12/1955	22
België	25 cent	Jespers	koper-zink-nikkel	10/11/1938-29/12/1955	1
België	50 cent	mijnwerker	monetair brons	16/10/1951-?	1
Totaal:					1651
Oostenrijkse Nederlanden (Maria – Theresia)	1 oord	/	koper	1740-1780	1
Oostenrijkse Nederlanden (Maria – Theresia)	1 schelling	/	zilver	1740-1780	1
Belgisch Congo	5 cent	/	/	/	1
Belgisch Congo	10 cent?	/	/	/	1
Luxemburg	25 cent	/	/	/	2
Luxemburg	25 cent	/	zink	/	2
Luxemburg	1 frank (groot)	/	/	/	1
Luxemburg	1 frank (klein)	/	/	/	18
Nederland	1 cent	Willem I	koper	/	1
Nederland	1 cent	Wilhelmina	brons	/	7
Nederland	5 cent	Wilhelmina	brons	/	3
Nederland	25 cent	Wilhelmina	nikkel	/	1
Nederland	1 cent	Juliana	brons	/	17
Nederland	5 cent	Juliana	brons	/	5

Nederland	25 cent	Juliana	nikkel	/	1
Frankrijk	5 cent	Napoleon III	/	/	1
Frankrijk	5 cent	Lindauer	nikkel	04/09/1870-10/07/1940	33
Frankrijk	5 cent	Lindauer	nikkel	04/09/1870-10/07/1940	7
Frankrijk	10 cent	Lindauer	nikkel	04/09/1870-10/07/1940	87
Frankrijk	25 cent	Lindauer	nikkel	04/09/1870-10/07/1940	36
Frankrijk	50 cent	Morlon	brons-aluminium	04/09/1870-08/01/1959	42
Frankrijk	50 cent	Morlon	brons-aluminium	04/09/1870-08/01/1959	8
Frankrijk	1 frank	Morlon	brons-aluminium	/	5
Frankrijk	1 frank	koren	aluminium?	/	13
Frankrijk	1 frank	buste	aluminium?	/	6
Frankrijk	1 frank	1917	/	/	1
Frankrijk	10 cent	/	zink	/	34
Frankrijk	25 cent	/	zink	/	14
Frankrijk	100 frank	Cochet	koper-nikkel	/	1
Duitse rijk	1 pfennig	/	/	/	9
Duitse rijk	5 pfennig	/	/	/	12
Duitse rijk	10 pfennig	/	/	/	1
Duitse rijk	50 pfennig	/	/	/	1
Derde rijk	1 pfennig	/	/	/	4
Derde rijk	5 pfennig	/	/	/	1
Derde rijk	50 pfennig	/	/	/	3
Derde rijk	1 pfennig	/	zink	Wereldoorlog 2	2
Derde rijk	5 pfennig	/	zink	Wereldoorlog 2	2
Derde rijk	50 pfennig	/	zink	Wereldoorlog 2	1
BRD	1 pfennig	/	/	/	19
BRD	2 pfennig	/	/	/	4
BRD	5 pfennig	/	/	/	19
BRD	10 pfennig	/	/	/	20
BRD	50 pfennig	/	/	/	1
Italië	5 lire	/	/	/	1
Spanje?	50 centavos	/	/	/	1
Canada	1 cent?	/	/	/	2
USA	1 cent	1944	/	/	2
Zwitserland	5 cent	/	/	/	2
Brits West-Afrika	?	/	/	/	1
Totaal:					458
good for 1 package of mints					1

golden medal gum					1
hondenpenning nr° 045032					1
Onbepaald:					31
Totaal:					2143

7. ALGEMEEN BESLUIT

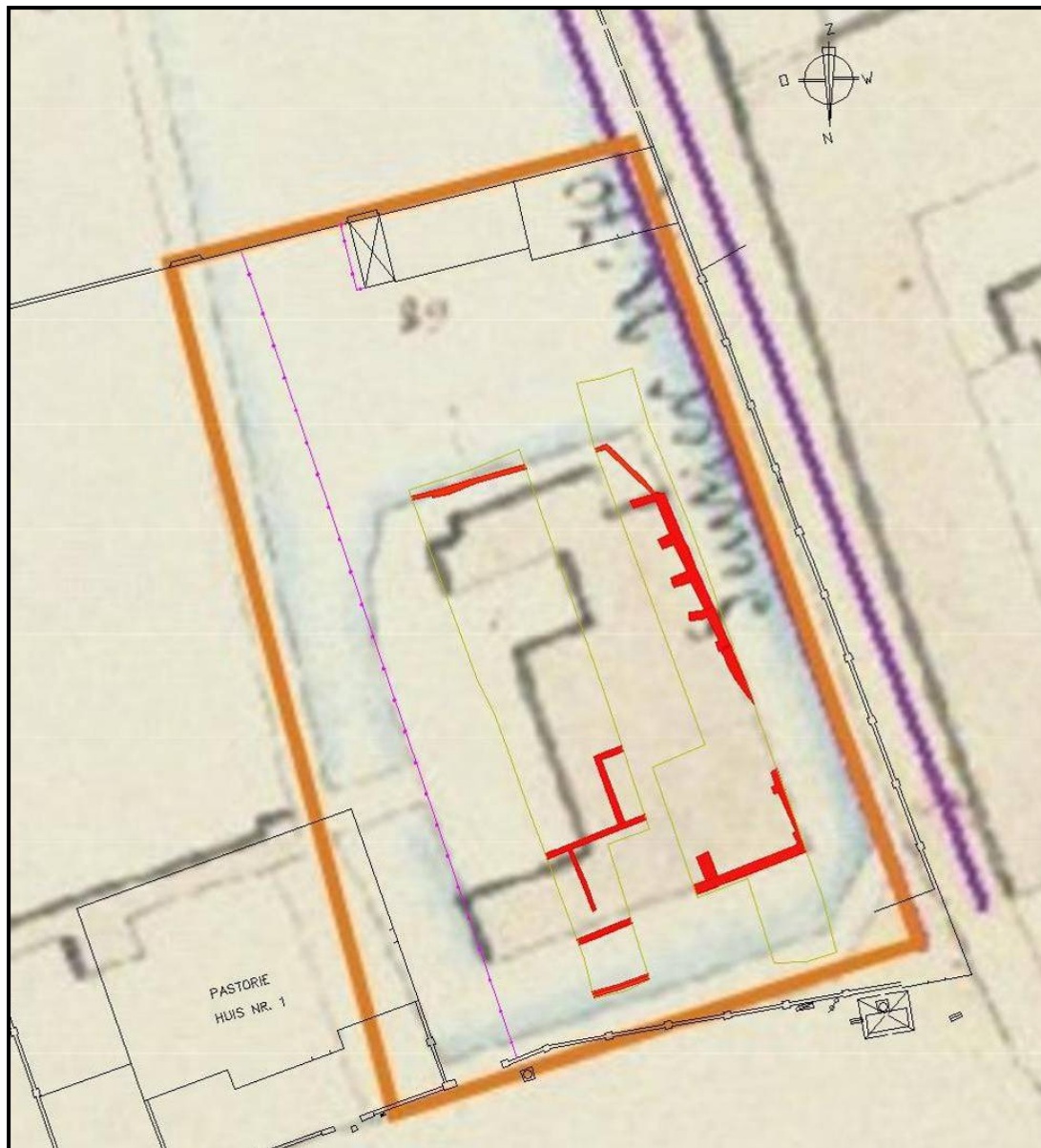
In het kader van de geplande uitbreiding van het dienstencentrum Patria en de bouw van serviceflats met volledige onderkeldering aan de Zesde Jagersstraat 4-6 te Moorslede (prov. West-Vlaanderen), voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv tussen 16 en 30 augustus 2011 op de site een archeologische prospectie uit. Het onderzoek gebeurde in opdracht van de bouwheer, de vzw Bejaardenzorg Maria Middelaars, volgens de bijzondere voorwaarden geformuleerd door de Intergemeentelijk Onroerend Erfgoeddienst TERF.

In het onderzoeksgebied werden sporen aangeduid uit verschillende periodes. Een opmerkelijke vondst waren twee muntschatten uit de jaren 1960. Opvallend waren ook de talrijke bomputten waarin een circa 140 gedumpte Duitse handsteelgranaten met bijhorende ontstekersdoosjes en overblijfselen van hun houten kisten werden aangetroffen. Een andere kuil bevatte enkele kogelhulzen, glazen wijnflessen, drinkglazen, een veldfles en fragmenten van een metalen olielamp. Naast deze grondsporen werden op het terrein nog verscheidene fragmenten van drijfbanden en obuskoppen, kogelhulzen en knopen teruggevonden. De meerderheid van deze voorwerpen was van Duitse origine wat overeenkomt met de functie van Moorslede als garnizoensdorp voor de Duitsers tijdens Wereldoorlog 1. De aanwezigheid van een volledige Britse obuskop van 4,5duim *in situ*, afgeschoten uit de richting Passendale, bevestigt dit. Bij de verdere werken voor de nieuwbouw dient er rekening gehouden te worden met mogelijk aanwezige explosieven.

Ondanks de hevige en veelvuldige bombardementen tijdens Wereldoorlog 1 bleken de funderingen van het klooster en de pastorie relatief onverstoord. Enkel in de noordwestelijke hoek van het terrein bevonden zich funderingsrestanten van het klooster Ten Bunderen. De funderingen en restanten van de walgracht van de pastorie bevonden zich over het hele onderzoeksgebied en konden door de combinatie van het vooronderzoek, enkele bijkomende kijkvensters en het beschikbaar cartografisch materiaal volledig onderzocht worden. De omtrek van de pastorie zoals weergegeven op de Atlas der Buurtwegen komt grotendeels overeen met de funderingen zoals die werden aangetroffen in het onderzoeksgebied (zie figuur 57). Enkel de oostelijke buitenmuur werd niet teruggevonden. Waarschijnlijk is deze door Wereldoorlog 1 bombardementen verwoest of was deze ondiep gefundeerd. Door de vondst van een gedateerde munt uit 1614 tussen de mortel van de funderingen van de westelijke buitenmuur van de pastorie, kan voorzichtig gesteld worden dat de pastorie zoals voor het eerst vermeld in de rekening uit 1604 ditzelfde gebouw betreft zoals het op het latere cartografisch materiaal weergegeven wordt. Verder kon ook nog de aanwezigheid van een spender en een kelder in de pastorie geattesteerd worden. Ook over het uitzicht van de pastorie zijn we iets meer te weten gekomen. Door de vondst van onder meer leien dakstenen met doorboring, (beschilderd) vensterglas, allerlei versierde bouwelementen kan met enige zekerheid gezegd worden dat de pastorie een leien dak en (beschilderde) glas-in-lood ramen had die in een natuurstenen vensterboog gevat waren. Dankzij enkele elementen kan ervan uitgegaan worden dat ook de binnenkant van de pastorie enkele versierde bouwelementen omvatte. Ook de walgracht en bijhorende recentere kademuur werden zowel langs noordelijke als zuidelijke zijde aangesneden. Dankzij aardewerk- en glasfragmenten kon bevestigd worden dat deze gracht waarschijnlijk gelijk met de afbraak van de pastorie in 1894 gedempt werd.

Tussen de funderingsmuren was op enkele onverstoorde plekken de originele stratigrafie nog aanwezig. Deze bestond na een jongere en oudere bouwvoor uit een donkergrijze tuinlaag die door een tamelijk grote hoeveelheid aardewerkfragmenten in de 14de-15de eeuw kon gedateerd worden. Hierin waren in sleuf 1 een aantal oudere sporen, 3 ijzerzandstenen funderingen van sokkels, aanwezig die bijgevolg tussen de 15de en de 17de eeuw te dateren zijn. Onder deze laag bevond zich de C-horizont waarin in sleuf 2 mogelijk nog enkele sporen uit de 15de eeuw of ouder bevonden.

Tijdens dit prospectieonderzoek konden zowel de resten van het klooster als deze van de pastorie nagenoeg volledig onderzocht worden. Ondanks de tamelijk hoge graad van verstoring door Wereldoorlog 1 kon ook voor het gebied tussen de funderingen bijna volledig onderzocht worden op de aanwezigheid van oudere sporen. De aanwezige oudere sporen werden volledig opgegraven en geregistreerd. Op basis van deze elementen mag gesteld worden dat er geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Figuur 57: Weergave van de teruggevonden muren geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen.

8. BIBLIOGRAFIE

- Internet:

- <http://cai.erfgoed.net>
- <http://geo-vlaanderen.agiv.be>
- <http://www.muntslag.be>
- <http://www.cgb.fr/monnaies/index.html>
- <http://www.nomisma.nl/>

- Literatuur:

- BARBAIX A. 1972, Zeven eeuwen Ten Bunderen. Geschiedenis van het klooster Onze-Lieve-Vrouw Ten Bunderen. Moorslede 1269-1971.
- BEECKMANS L. 2010, Een muntdepot uit de xxste eeuw in de pastorijs tuin te Bever. *Belgisch tijdschrift voor Numismatiek*, CLVI, Brussel, pp. 224-228.
- HANTSON W, VAN COUWENBERGHE B , RYSSAERT C en BRION M. 2010, Archeologisch proefsleuvenonderzoek. Moorslede Tuimelarestraat, onuitgegeven rapport.
- HOUTHAEVE R. en LECLUYSE N. 1997, Moorslede 1914-1918 Morsdood... en toch herboren!, Moorslede.
- HOUTHAEVE R 1993, De Sint-Martinuskerk van Moorslede.
- LYBEER R en BEKAERT G. 2008, Van BETON... tot GRANIET. Stenen getuigen van WO I in Moorslede en Slypskapelle, Heemkundige Kring Moorslede.
- LYBEER A. 2010, Moorslede en Dadizele in de Flandria Illustrata van Antonius Sanderus (1641-1644) met een aansluitende studie over het kasteel van Moorslede, Heemkundige Kring Moorslede.
- SMEETS M. 2010, Archeo-rapport 45. Het archeologisch vooronderzoek aan de Gentsestraat te Moorslede, Studiebureau Archeologie bvba, Kessel-Lo. Onuitgegeven rapport.
- VANHOUDT H. 1996, Atlas der munten van België, van keltten tot heden. Herent.
- X s.a., *Bijzondere voorschriften bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Moorslede Patria*, s.l.

9. INVENTARIS

9.1. Inventaris van de sporen

S	Sleuf	Foto's + aantal	Omschrijving	Textuur	Functie	Inv. nr	Datering
1	2	Vlak: 6	Muur, wildverband, verschillende formaten, grijze cementmortel	/	Kademuur pastorie	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
2	2	Vlak S002-005: 6	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	/	Post-Middel eeuwen (eind-19 ^{de} -20ste eeuw)
3	2	Vlak S002-005: 6	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	/	Post-Middel eeuwen (eind-19 ^{de} -20ste eeuw)
4	2	Vlak S002-005: 6	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	/	Post-Middel eeuwen (eind-19 ^{de} -20ste eeuw)
5	2	Vlak S002-005: 6	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	/	Post-Middel eeuwen (eind-19 ^{de} -20ste eeuw)
6	2	Vlak: 3	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Buitenmuur/kelder muur pastorie	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
7	2	Vlak: 3	Muur, staand verband, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Binnenmuur kelder	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
8	2	Vlak: 8	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Buitenmuur/kelder muur pastorie	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
9	2	Vlak S009-012: 12	Donkergrijze kleur, bevat tamelijk veel spikkels en brokjes houtskool	Klei/leem	Laag	8	Late Middel eeuwen (15de eeuw)
10	2	Vlak S009-012: 12 Vlak S010: 11	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen
11	2	Vlak S009-012: 12 Vlak S011: 3	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	2	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
12	2	Vlak S009-012: 12 Vlak S012: 10	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	3	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
13	2	Vlak: 3	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
14	1	Vlak: 6	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	/	Post-Middel eeuwen (20ste eeuw)

15	1	Vlak S015-017: 4 Vlak S015: 6	Muur, wildverband, verschillende formaten, witte cementmortel	/	Fundering kloostermuur	/	Post-Middel eeuwen (1894-1914)
16	1	Vlak S015-017: 4 Vlak S016: 5	Muur, wildverband, 21,5x9,5x 6, witte cementmortel	/	Fundering kloostermuur	/	Post-Middel eeuwen (1894-1914)
17	1	Vlak S015-017: 4 Vlak S017: 12	Muur, wildverband, verschillende formaten, witte cementmortel	/	Fundering kloostermuur	/	Post-Middel eeuwen (1894-1914)
18	1	Vlak: 21	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Fundering buitenmuur pastorie	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
19	1	Vlak: 4	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Steunbeer pastorie	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
20	1	Vlak S020 en 021: 4	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Fundering binnenmuur pastorie	4	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
21	1	Vlak S020 en 021: 4	Bestaat uit baksteen en mortelpuin	/	Uitbraakspoor muur	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)?
22	1	Vlak S022, 023 en 024: 6 Vlak S022: 5 Coupe: 8	Vierkante vorm, 40x40cm, bestaat uit brokken ijzerzandsteen en silex	/	Ijzerzandstenen sokkel	24	Late Middel eeuwen?
23	1	Vlak S022, 023 en 024: 6 Vlak S023: 3	Vierkante vorm, 40x40cm, bestaat uit brokken ijzerzandsteen en silex	/	Ijzerzandstenen sokkel	/	Late Middel eeuwen?
24	1	Vlak S022, 023 en 024: 6 Vlak S024: 5 Coupe: 19	Vierkante vorm, 40x40cm, bestaat uit brokken ijzerzandsteen en silex	/	Ijzerzandstenen sokkel	25	Late Middel eeuwen?
25	1	Vlak S025-027: 3	Donkergrijze kleur, bevat tamelijk veel spikkels en brokjes houtskool	Klei/leem	laag	/	/
26	1	Vlak S025-027: 3	Donkerbruine vulling, bevat tamelijk veel houtskool spikkels en brokjes	Klei/leem	kuil	/	Post-Middel eeuwen (1666-1899)
27	1	Vlak S025-027: 3	Donkerbruine kleur, bevat veel baksteenspikkels en brokjes	Klei/leem	laag, insteek muur?	12, 13	Post-Middel eeuwen?
28	1	Vlak: 4	Donkerbruine vulling, bevat zeer veel baksteenspikkels tot brokken en houtskool spikkels-brokken	Klei/leem	kuil	5	Post-Middel eeuwen (17 ^{de} eeuw)
29	1	Vlak: 3	Donkerbruine tot zwarte vulling	Klei/leem	kuil	/	Post-Middel eeuwen?
30	1	Overzicht sleuf 1	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)

31	1	Overzicht sleuf 1	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	14	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
32	1	Vlak: 4	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Steunbeer pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
33	1	Vlak: 5	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Steunbeer pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
34	1	Vlak: 6	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Steunbeer pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
35	1	Vlak: 3	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Steunbeer pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
36	1	Vlak: 16 Resten pleisterwerk:4	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Fundering buitenmuur pastorij	6, 11	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
37	1	Vlak: 5	Muur, wild verband, 20,5x10x6, grijze cementmortel	/	Kademuur pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
38	2	Vlak: S038 en 039: 6	Donkergrijze kleur, bevat tamelijk veel houtskoolspikkels	Klei/leem	Kuil	/	Late Middeleeuwen?
39	2	Vlak: S038 en 039: 6	Donkergrijze kleur, bevat tamelijk veel houtskoolspikkels	Klei/leem	Kuil	/	Late Middeleeuwen?
40	2	Vlak: 3	Muur, wild verband, 20,5x10x6, grijze cementmortel	/	Kademuur pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
41	2	Vlak S041 en 042: 7	Vloer, baksteen, verband onduidelijk, 21x10x4	/	Keldervloer	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
42	2	Vlak S041 en 042: 7	Muur, op vloer gebouwd, verband onduidelijk, formaat onduidelijk.	/	Binnenmuur kelder	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
43	2	Vlak: 13	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Fundering buitenmuur pastorij	/	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
44	1	Vlak S018 en 044: 14	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen	/	Fundering binnenmuur pastorij	18	Post-Middel eeuwen (1604-1894)
45	1	Vlak S018 en 044: 14	Muur, wildverband, verschillende formaten, bruingele zachte kalkmortel met kalkstippen Springt uit tov S044 en is minder diep gefundeerd	/	Fundering binnenmuur pastorij	9	Post-Middel eeuwen (1604-1894)

46	1 en 2	Overzicht sleuf 1 en 2: 15	Donkergeel zand, bevat tamelijk weinig houtskoolspikkels	Zand	Vulling walgracht	7, 10	Post-Middel eeuwen (eind-19 ^{de} -20ste eeuw)
47	2	Vlak: 7	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	23	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
48	1	Overzicht sleuf 1 – vlak 1: 15	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
49	1	Overzicht sleuf 1 - vlak 2 - uitbreiding: 19	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
50	2	Overzicht sleuf 2 - vlak 2: 26	Laag, iets donkerder dan echte MB (uitloging?)	Klei/leem	MB	/	/
51	2	Overzicht sleuf 2 - vlak 2 - uitbreiding: 19	Donkergeelbruine laag, geen inclusies	Klei/leem	MB	/	/
52	1	Overzicht sleuf 1 – vlak 1: 15	Donkergeelbruine laag, geen inclusies	Klei/leem	MB	/	/
53	2	Overzicht sleuf 2 - vlak 2: 26	Donkerbruine vulling, geen inclusies	Klei/leem	Kuil?	/	Post-Middeleeuwen
54	2	Overzicht sleuf 2 - vlak 2: 26	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput (restant van hoger vlak)	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)
55	2	Overzicht sleuf 2 - vlak 2 - uitbreiding: 19	Opgevuld met baksteenpuin	/	Bomput	/	Post-Middel eeuwen WOI (1914-1918)

Inv. Nr: Inventarisnummer

9.2. Inventaris van de vondsten

Zie bijgevoegde bladen, met daarbij ook de conservatiefiches. Deze lijst is digitaal toegevoegd op de DVD.

9.3. Inventaris van de foto's

- **Overzicht terrein**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11 – overzicht terrein	8

- **Overzicht sleuven**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11 – Sleuf 1 en 2 - overzicht	15

- **Sleuf 1**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11 – Sleuf 1 – vlak 1 - overzicht	15
MSPA11 – Sleuf 1 – vlak 1 - uitbreiding	7
MSPA11 – Sleuf 1 – vlak 2 - uitbreiding	7
MSPA11 – Sleuf 1 – Profiel 1	10
MSPA11 - sleuf 1 - S014	6
MSPA11 - sleuf 1 - S015-017	4
MSPA11 - sleuf 1 - S015	6
MSPA11 - sleuf 1 - S016	6
MSPA11 - sleuf 1 - S017	12
MSPA11 - sleuf 1 - S018	21
MSPA11 - sleuf 1 - S018 en 044	14
MSPA11 - sleuf 1 - S019	4
MSPA11 - sleuf 1 - S020 en 021	4
MSPA11 - sleuf 1 - S022	5
MSPA11 - sleuf 1 - S22 coupe	8
MSPA11 - sleuf 1 - S022, 023 en 024	6
MSPA11 - sleuf 1 - S023	3
MSPA11 - sleuf 1 - S024	5
MSPA11 - sleuf 1 - S24 coupe	19
MSPA11 - sleuf 1 - S025-027	3
MSPA11 - sleuf 1 - S028	4
MSPA11 - sleuf 1 - S029	3
MSPA11 - sleuf 1 - S032	4
MSPA11 - sleuf 1 - S033	5
MSPA11 - sleuf 1 - S034	6
MSPA11 - sleuf 1 - S035	3
MSPA11 - sleuf 1 - S036	16

MSPA11 - sleuf 1 - S036 - resten pleisterwerk	4
MSPA11 - sleuf 1 - S037	5

- **Sleuf 2**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11 – Sleuf 2 – vlak 2 - overzicht	26
MSPA11 – Sleuf 2 – vlak 2 - uitbreiding	19
MSPA11 – Sleuf 2 – Profiel 2	4
MSPA11 - sleuf 2 - S001	6
MSPA11 - sleuf 2 - S002-005	6
MSPA11 - sleuf 2 - S006	4
MSPA11 - sleuf 2 - S007	3
MSPA11 - sleuf 2 - S008	8
MSPA11 - sleuf 2 - S009-012	12
MSPA11 - sleuf 2 - S010	4
MSPA11 - sleuf 2 - S011	3
MSPA11 - sleuf 2 - S012	10
MSPA11 - sleuf 2 - S013	3
MSPA11 - sleuf 2 - S040	3
MSPA11 - sleuf 2 - S041 en 042	7
MSPA11 - sleuf 2 - S043	13
MSPA11 - sleuf 2 - vlak 1 - S047	7
MSPA11 - sleuf 2 - vlak 2 - S038 en 039	6

- **Vondsten**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11 – Vondsten	163

- **Conservatie**

FOTONUMMER	AANTAL FOTO'S
MSPA11- Object - InvNr 11	4
MSPA11- Object - InvNr 12	4
MSPA11- Object - InvNr 13	4

9.4. Inventaris van de tekeningen

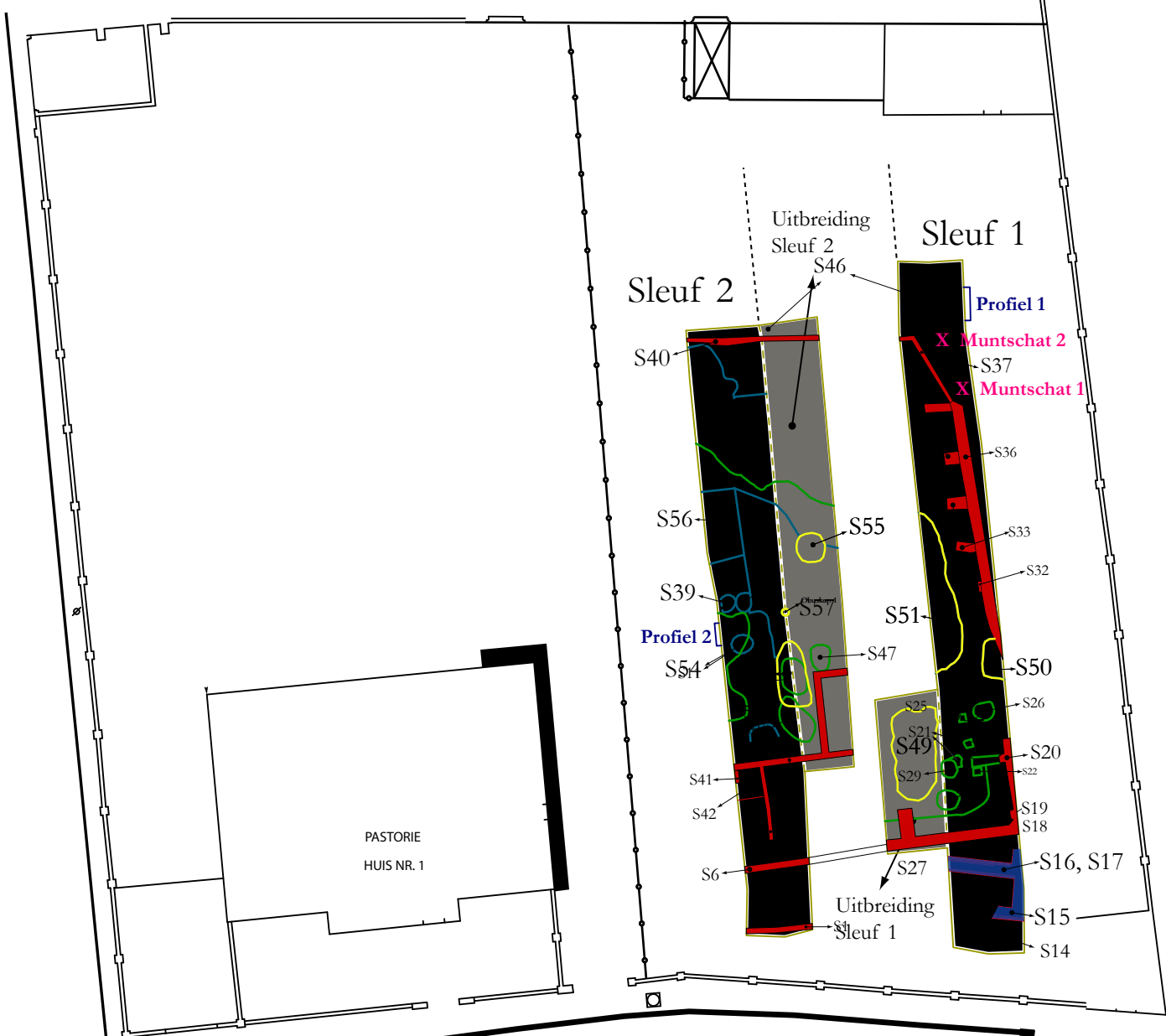
TEKENINGNR.	SCHAAL	INHOUD
1	1:50	Grondplan Sleuf 2, vlak 1
2	1:50	Grondplan Sleuf 2 (uitbreiding)
3	1:20	Coupes S22 en 24

Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

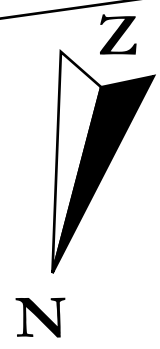
Fundering Pastorie: Zesde at Verdieping:

Fundering Klooster: [] Sleufwand:

Grondsporen W.O.P.:

Kerkstraat

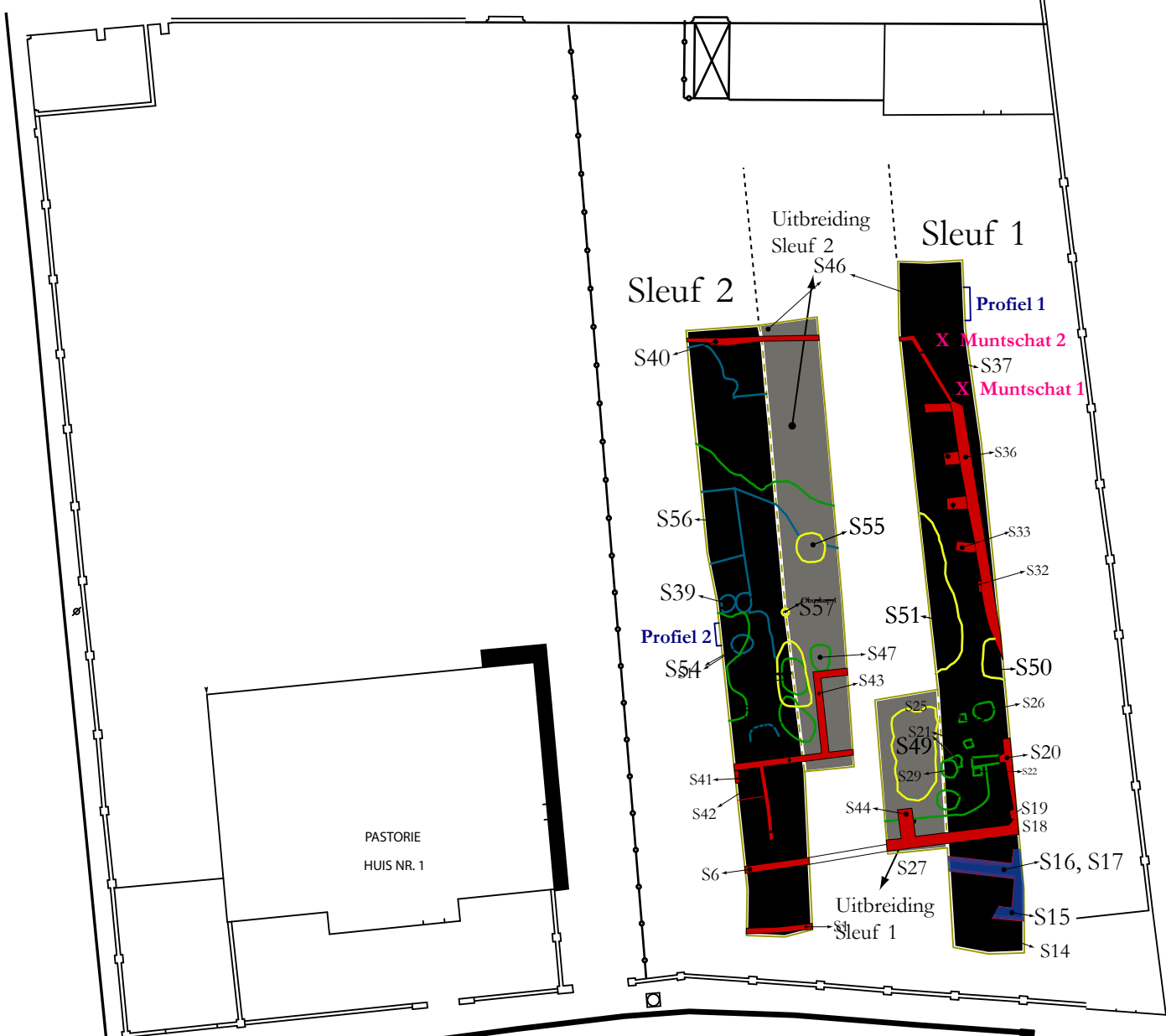
0 15m

Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

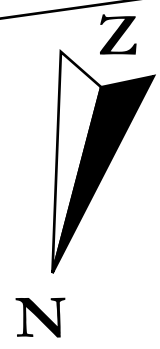
Fundering Pastorie: Zesde at at Verdieping:

Fundering Klooster: [] Sleufwand:

Grondsporen W.O.P.:

Kerkstraat

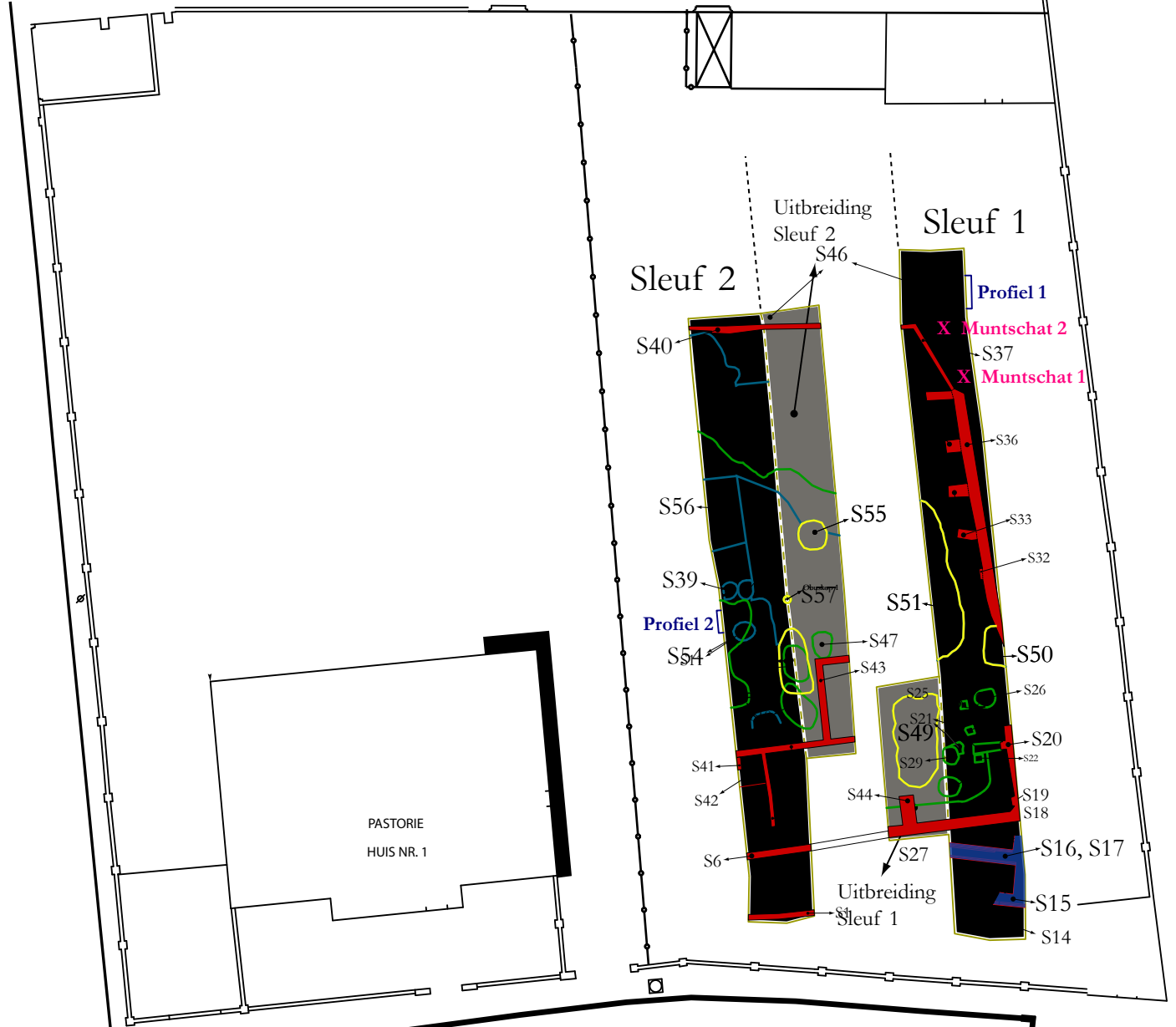
0 15m

Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

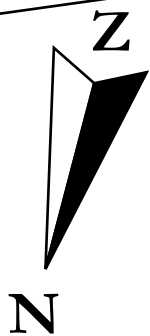
Fundering Pastorie: Zesde at Verdieping:

Fundering Klooster: Sleufwand:

Grondsporen W.O.L.:

Kerkstraat

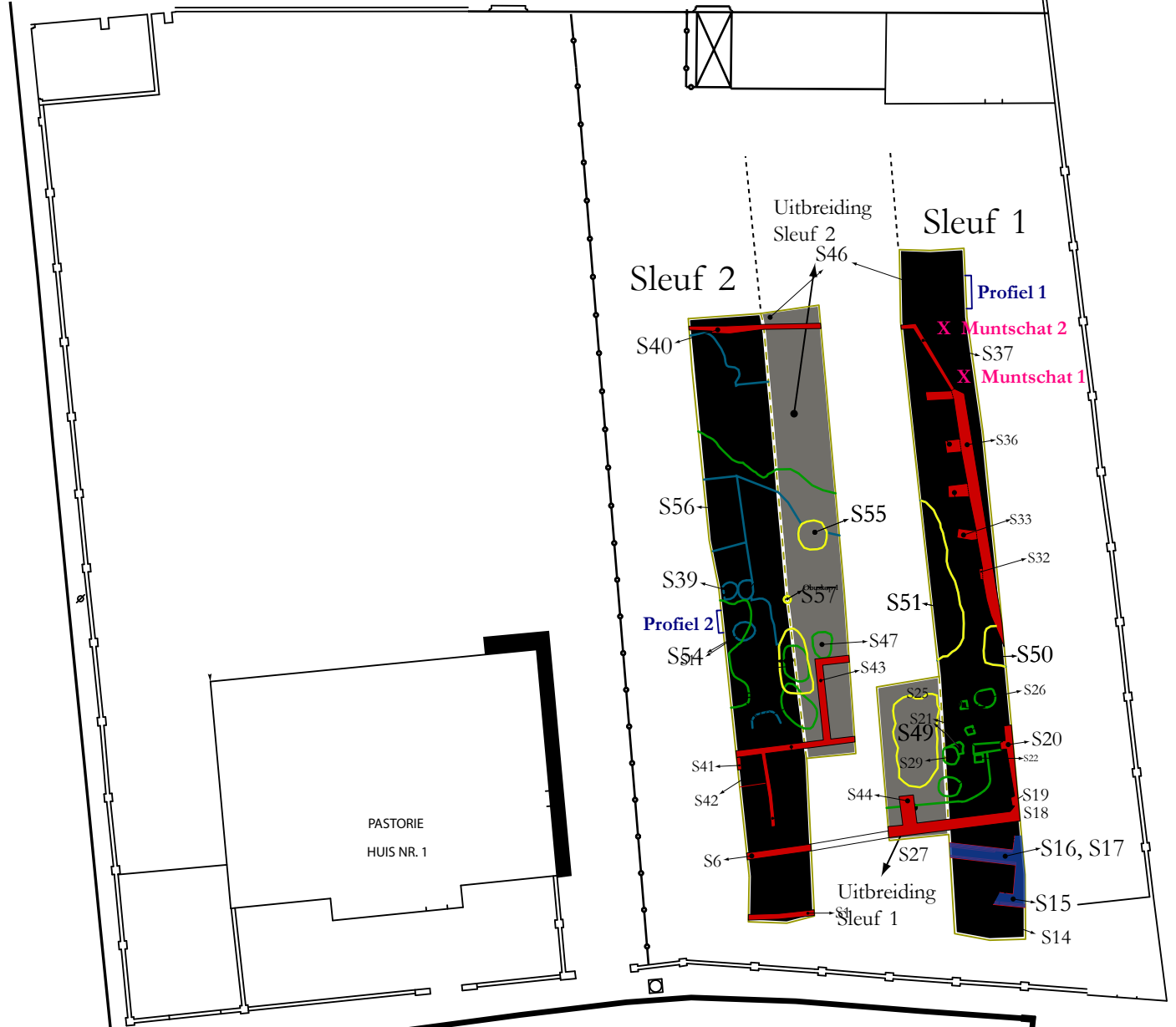
0 15m

Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

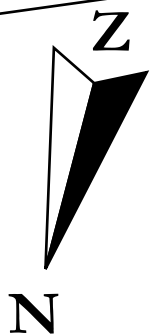
Fundering Pastorie: Zesde at at Verdieping:

Fundering Klooster: Sleufwand:

Grondsporen W.O.L.:

Kerkstraat

0 15m

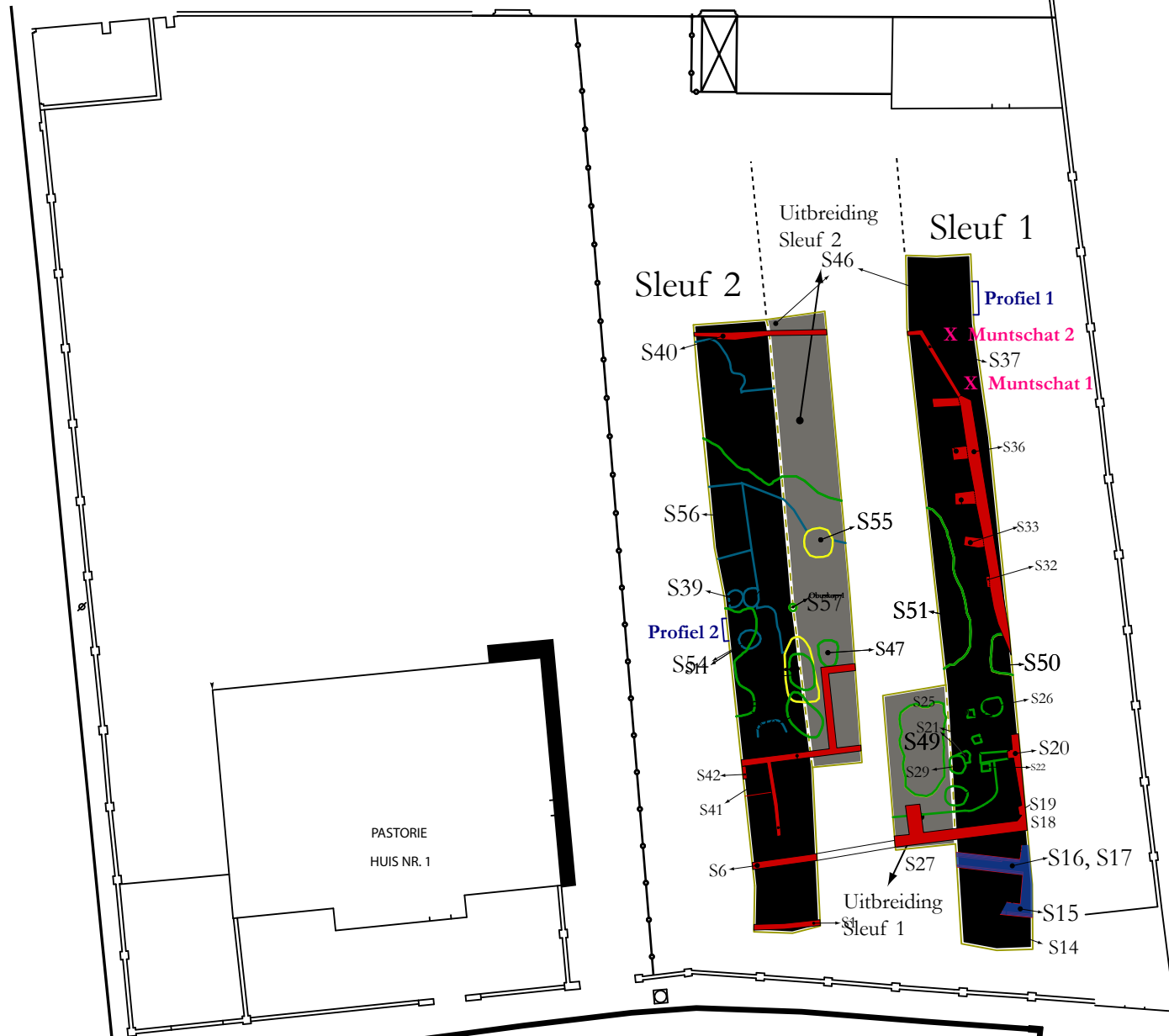
Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

Fundering Pastorie: Zesde at Verdieping:

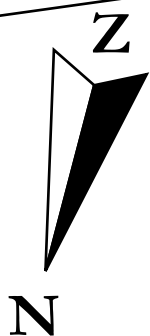
Fundering Klooster: [] Sleufwand:

Grondsporen W.O.P.:

Vlak 2

Kerkstraat

0 15m

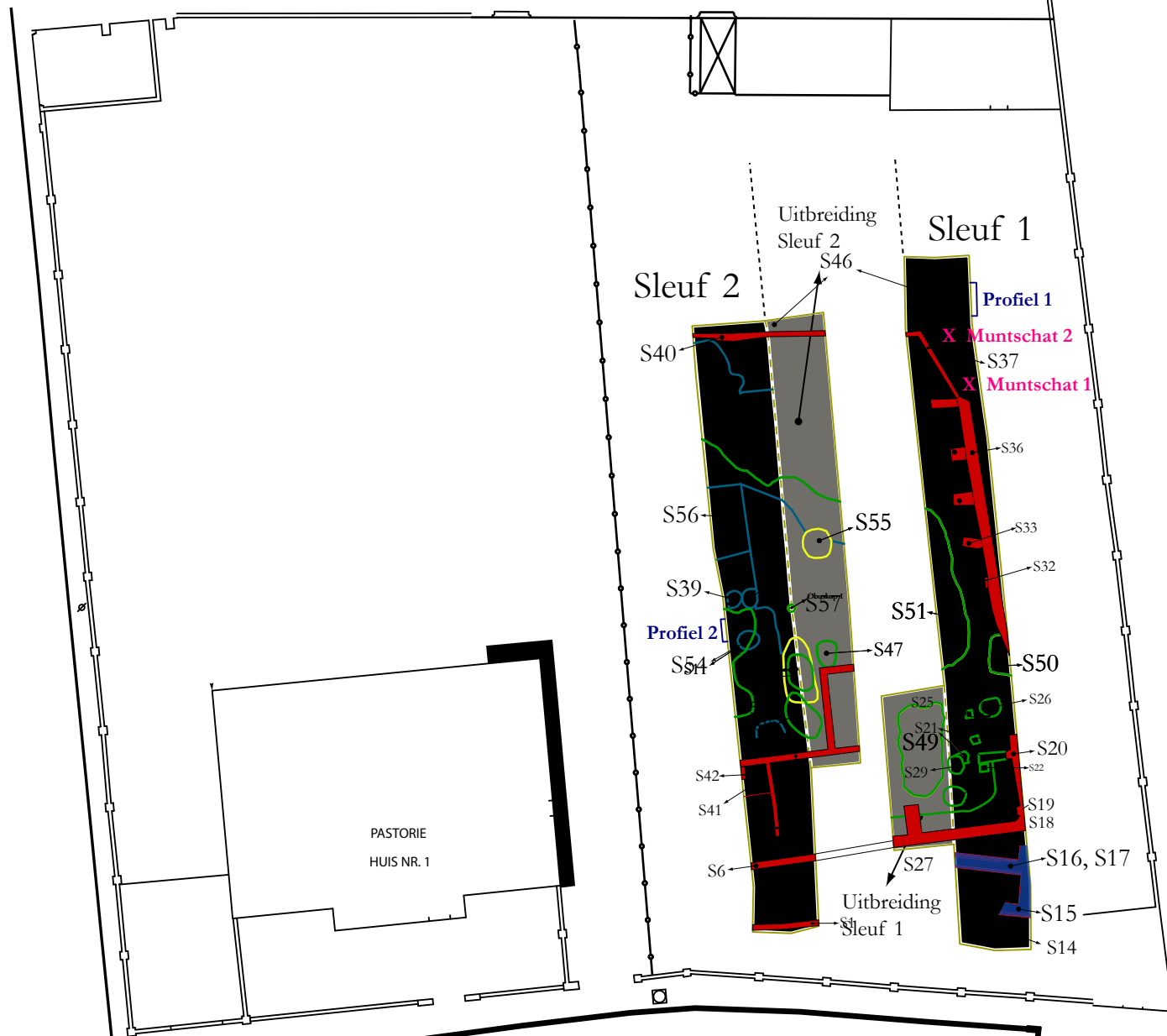
Archeologisch onderzoek - Moorslede Pastorie 2011

Fundering Pastorie: Zesde at Verdieping:

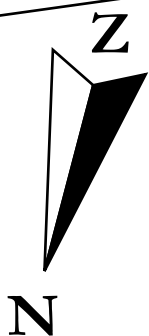
Fundering Klooster: Sleufwand:

Grondsporen W.O.P.:

Vlak 2

Kerkstraat

0 15m